NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

14-טער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג פ' וישב ט"ו כסלו תרצ"ז | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt.1.06 | Łódź, Poniedziałek, 30 listopada 1936 | № 275

אראבישע טעראריסטן בענייט די אקציע?

אראבער רופען ארויס א שיסעריי אין דער אלט-שטאט פון ירושלים. — איין יוד שווער פערוואונ-דעט נישט ווייט פון כותל-המערבי. — אנגריף אויף א תפיסה. — צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי

ירושלים, 29 (יט"א טעל.)

היינט, זונטאג פריה, ווען דער יודישער מילך-הענדלער יוסף האמבורגער האט געטראגען מילך פאר זיינע קליענטען אין דער אלטשטאט פון ירו-שלים, נישט ווייט פון כותל-מערבי, האט צו איהם אויסגעשאסען אנ'אראבישער אנפאלער.

יוסף האמבורגער, וועלכער איז אלט 45 יאהר, איז אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין „הדסה"-שפיטאל אין ירושלים.

15 מינוט שפעטער נאך דעם שאס צו האמ-בורגער, זענען אפגעגעבען געווארען 2 שאסען צו 2 אלטע ספרדישע יודען, וועלכע זענען געגאנגען אויף איינער פון די יודישע גאסען אין דער אלט-שטאט פון ירושלים. צום גליק זענען ביידע יודען ארויס גאנץ און נישט בעשעדיגט.

די פאליציי פיהרט א שטארקע אויספארשונג ארום דער פערברעכערישער שיסעריי.

ירושלים, 29 (יט"א טעל.)

א באנדע אראבער, וועלכע האבען זיך אויסבע-האלטען אין די בערג ארום טול-כרם האט היינט אויסגעפיהרט אנ'אנגריף אויף דער תפיסה אין נור-על-שאמש, מיט'ן צוועק צו בעפרייען די ארעס-טירטע אראבער. די פאליציי האט געשטעלט א העפ-טיגען ווידערשטאנד און אפגעשטויסען די אנגרייפער.

צו דער זעלבער צייט האט א צווייטע באנדע אנגעגריפען די פאליציי צווישען לוד און מגדל-צדק. דער קאמף האט געדויערט העכער א האלבע שעה ביז די אראבער זענען פערטריבען געווארען. מיט דער פערפאלגונגס-אקציע פון דער פאליציי פיהרט דער יודישער פאליציי-אפיציר שיף.

ירושלים, 29 (יט"א טעל.)

בעבען טול-כרם איז א באנדע בעוואפענטע אראבער אנגעפאלען אויף 10 פאסאזשיר-אויטאס. די יודישע און אראבישע פאסאזשירען זענען בע-רויבט געווארען. קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט געווען.

בעבען רמלה זענען אראבער בעפאלען א פאלי-צייאישען לאסט-אויטא, צוגענומען ביי די פאלי-ציאנטען די ביקסען און צושלאגען די פאליציי.

אראבישער באיקאט געגען קעניגליכער קאמיסיע וועט דאך געבראכען ווערען

ירושלים (יט"א) אראבישע קרייזען טיילען מען מיט, אז צווישען די אראבער שטארקט זיך אלץ מעהר די אפאזיציע געגען בעשלוס פון אראבישען ראט צו באיקאטירען די קעניגליכע קאמיסיע. די אראבישע קעניגען אויבען אויס א דרוק אויפן ראט, ער זאל אפרופען דעם באיקאט. דער הויכקאמיסאר פון איבן-סאוד פאדערט ענערגיש, אז מען זאל דער קאמ-מיסיע דערלאנגען די אראבישע טענות, ווענדיסטענס שריפטליך. אין דאס נאפאס פאדערט דאס אויך דער נעבן-ביי נאשאשיבי, וועלכער ווערט אונטערשטיצט דורך פיל אראבער. דער וויפוח ארום דער האזישער פראגע איז זעהר א שארפער. די פעלאכען זענען זעהר אויפגעבראכט צוליב באיקאט - בעשלוס און ס'מערקט זיך צווישען זיי א בעוועגונג צו דערלאנ-גען דער קאמיסיע פערשידענע ביטען וועגען בודזשעט און שטייערן. מען רעכענט, אז דער מופטי וועט זיין געצוואונגען נאכצוגעבען דעם שטארקען דרוק פון אלע זייטען; ער ווארט נאר אויף אנ'אפי-ציעלען דרוק מצד די אראבישע קעניגען. אלענפאלס האלטען די אראבער אין איין צוזאמעלען מאטעריא-לען פאר דער קאמיסיע.

* * *

ירושלים, 29 (יט"א טעל.)

די קעניגליכע קאמיסיע האט היינט אויסגעהערט דעם וויצע-דירעקטאר מאר'ס בענעט און דעם ליי-טער פון אימיגראציע-דעפארטאמענט דוגלאס ענדרא.

היינט האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די קעניגליכע קאמיסיע האט בעשלאסען אויסצוהערען דעם געוו. בירגערמייסטער פון ירושלים, נאשאשיבי אלס פריוואט-מאן.

שארפע רעדע פון ניו=יארקער בירגערמייסטער געגען די יודען=פערפאלגער

ניו-יארק, 29 (יט"א טעל.)

אויף דער קאנפערענץ פון די יודישע געווערק-שאפטען, וואס איז היינט געעפענט געווארען, איז מיט א ווארימער בעגריסונגס - רעדע ארויסגע-טרעטען דער ניו-יארקער בירגערמייסטער לא גאר-דיא. דער בירגערמייסטער איז שארף ארויסגעטרע-טען געגען די יודען-פערפאלגער אויף דער גאנ-צער וועלט און האט ערקלערט, אז זיי וועלען הא-בען דעם זעלבען שווארצען סוף „ווי די ראמאנאוס און די האבסבורגס".

לא גארדיא האט אויך געריהמט די יודישע דערגרייכונגען אין א"י, וואו עס ווערט געבויט א ניי לעבען און פיל יודען וועלען זיך דארט קע-נען איינארדנען און געפינען בעשעפטיגונג.

ס'איז בעשלאסען געווארען אדורכצופיהרען א קאמפיין פון א האלבען מיליאן דאלאר פאר א"י, הויפטזעכליך לויט דער פערמיטלונג פון דער הסתדרות. ס'איז פראטעסטירט געווארען געגען די אימיגראציע-בעגרענצונגען.

אונזער ווארט

נאך דער פערזאמלונג פון אדוואקאטען=ראט

די ענדעקישע אדוואקאטען האבען אנגעהויבען דעם אנגריף אויף א „דעליקאטען אופן", זיי האבען בען ארייגעלעגט די יראה אין דער טומאה און גע-מאכט דעם אנשטעל פון טעבעבלעך, זיי מיינען, חלילה נישט די יודישע אדוואקאטען, וועלכע פראקטי-צירען איצט נעגען זיי איז דער ענדעקישער פאר-שלאג נישט געווענדעט. זיי האנדלען זיך וועגען די יודישע אדוואקאטען, וועלכע דארפען נאך צוקו-מען צום פאך, נעגען די ווילען זיי איינפיהרען א „נומערוס-קלאוזוס".

זיי האבען זיך בלומריש געוואונדערט פארוואס די יודישע אדוואקאטען שטעלען זיך אזוי ענערגיש אקעגען דעם ענדעקישען פארשלאג, בעת ער איז נישט געווענדעט געגען די קעשענע אינטערעסען פון די איצטיגע יודיש אדוואקאטען, זיי האבען זיך גאר נישט געקאנט פארשטעלען פארוואס די יודישע אד-וואקאטען זענען אזוי שטארק אויפגערעגט.

די יודישע אדוואקאטען האבען דאס באלד גע-געבען צו פערשטעהן דורך זייער ווירדיגער און שטאלצער האלטונג, די יודישע אדוואקאטען, אהן אונטערשיד פון ריכטונג און אנשויאונג האבען דער-פיהלט, או אמת. ס'האנדעלט זיך איצט נישט וועגען זייערע מאטעריעלע אינטערעסען, דערפאר האנדעלט זיך עס אין פרינציפ, וועלכען די ענדעקעס האבען געפרובט אדורכצופיהרען. אין פרינציפ צו מאכען פאר יודען אנ'אויסנאהם און פרינציפ אויסצושטי-לען די יודען אין ביטער פון א צווייטער קאטעגא-ריע, אין פרינציפ פון איינפיהרען דעם אריער-פא-ראגראף אין אדוואקאטען-שטאנד. און ס'האט זיך מאקע געהאנדעלט דערין, אז מ'זאל נישט דערלאזען אדורכפיהרען דעם דאזיגען פרינציפ, הגם ער איז געווענדעט געווען לפנים צו „אבסטראקטע יודען".

דער יודישער אדוואקאטען - שטאנד פון ווארשעווער אדוואקאטען - ראט האבען ארויסגעוויזען די ענטער-שפרעכענדע הויך אין קאמף פאר אונזערע רעכט, פערשטעהט זיך, אז זיי קומט נישט קיין דאנק וואס זיי האבען געשטימט געגען אזא נידערטרעכטיגען פארשלאג. זיי פארדינען אבער אנערקענונג פאר דעם מסירת-נפש'דיגען קאמף, וואס זיי האבען אונטער-גענומען און אדורכגעפיהרט מיט פיל יודיש-נאציא-נאלען שטאלץ און בעוואוסטזיין, ס'איז נישט נאר א קאמף פון אדוואקאט, לויט אלע פאראייסזעהונגען וועלען מיר מוזען אזא קאמף אדורכפיהרען אויף אלע אפשניטען פון אונזער לעבען.

ב.

לויה פון ש. יאצקאן אין ווארשא

ווארשא, 29 (טעלעפאניש)

היינט, האלב 9 אינדערפריה איז מיט'ן פא-ריזער צוג אנגעקומען דער ארון מיט'ן טויטען קערפער פון רעד. ש. יאצקאן. אויפ'ן פעראן האט אפגעווארט א גרויסער עולם, פריינד, בעקאנטע און מיטארבייטער פון „היינט". דעם ארון האט די קארעטקע פון „חסד של אמת" אפגעפיהרט אין לאקאל פון דער „היינט"-רעדאקציע, כלאדנא 8, וואו דער ארון איז אין א ספעציעל איינגעארדנע-טען צימער געבליבען שטעהען ביז 1 א זייגער מיטאג, ווען ס'האט זיך אנגעהויבען די לויה.

צו דער לויה איז געקומען א גרויסער עולם, א חוץ דעם דעלעגאציעס פון דער קהלה און פער-שידענע געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס. דעם ארון האבען ארויסגעטראגען די נאהענטסטע מיט-ארבייטער פון „היינט". די לויה איז געגאנגען דורך די גאסען כלאדנא, אגראדאווא, סאלנא, לעשנא, פזשעיאזד, נאוואליפקי, נאלעווקעס ביז אויפ'ן גענשער בית=עולם. דעם מת האבען מספיד געווען פראפ. שאר. איינהארן אין נאמען פון „היינט", ד"ר שיפער אין נאמען פון דער ציוניס-טישער ארגאניזאציע און קרן-היסוד, כילינאוויטש אין נאמען פון דער יודישער סעקציע ביים זשור-נאליסטען-סינדיקאט, ד"ר פעלדשוה אין נאמען פון העברעאישען ליטעראטען-פעראיין.

די יודישע סעקציע ביים זשורנאליסטען=סינדיקאט האט בעקומען א קאנדאלענץ-דעפעשע פון אלגעמיינעם זשורנאליסטען-סינדיקאט

ענדליך פערענדיגט דעם שטרייק פון די ווארשאווער קהלה=בעאמטע

היינט וועט אויסגעצאהלט ווערען 180 טויזענד זל

ווארשא, 29 (טעלעפאניש)

ענדליך איז היינט פערענדיגט געווארען דער שטרייק פון די ווארשעווער קהלה-בעאמטע.

היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער אלטער און נייער קהלה-פערוואלטונג, די זיצונג האט געדויערט 5 שעה, ס'איז בעשלאסען געווא-רען נאכצוקומען די פאדערונגען פון די בעאמטע און זיי אויסצאהלען א סומע פון 180 טויזענד זל. היות ווי אין קאסע איז בלויז פערהאן 60 טויזענד זל. האט מען געבארגט ביי שערעשעווסקי'ן 50 טויזענד זל. און ביי „צעקאבע" 40 טויזענד זל. און ביי א גביר אויפ'ן חשבון פון קומענדיגען עטאט די רעשט.

גלייכצייטיג וועט מאנטאג פארקומען א זיצונג פון אלטען קהלה-ראט, אויף וועלכען ס'וועט בע-שלאסען ווערען צו פערקויפען א קהלה-הויז אדער בארגען געלד אויף די היפאטעקען.

פון 17 ביזן 23=טען דעצעמבער

וועלען די געוועלבער קענען זיין אפען ביז 9 אווענד

ווארשא, 29 (טעלעפאניש)

אין די נאהענטסטע טעג וועט פונאנדערגע-שיקט ווערען צירקולארען וועגען פערלענגערען די האנדעלס-שעה'ן פאר די חגאות: לויט דעם דאזי-גען צירקולאר וועלען די געוועלבער קענען זיין אפען פון 17-טען ביזן 23-טען דעצעמבער ביז 9 אווענד, זונטאג דעם 20 דעצעמבער פון 1 ביז 6 אווענד, דעם 24 דעצעמבער וועלען די געוועלבער קענען זיין אפען ביז 6 אווענד.

—*×*—

טאג - טעגליך

פויליש=רומענישער אפמאך

נאך א וויזיט פון 4 טעג אין פוילען האט דער רומענישער אויסערן-מיניסטער אנטאנעסקו פערלא-זען ווארשא, פארן ארויספאהר האט דער רומענישער אויסערן-מיניסטער אויפגענומען די פארשטעהער פון דער פוילישער און אויסלענדישער פרעסע, פאר וועל-כע ער האט אפגעגעבען פאלגענדע ערקלערונג:

דער פויליש - רומענישער אפמאך איז איינער פון די יסודות'דיגע פאקטארען פון שלום. דער אפיציע-לער קאמוניקאט וועגען דעם וויזיט ווערט געזאגט: ביידע מיניסטארען האבען פעסטגעשטעלט, אז דער אפמאך, וועלכער ביינדט ביידע מלוכות, האט שטענ-דיג ענטשפראכען און ענטשפריכט ווייטער די אינ-טערעסען, צוליב וועלכע ער איז געשלאסען געווארען. עס איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז ער איז איי-נער פון די ערפאלגרייכע קאנסטרוקטיווע עלעמענ-טען און צו סטאביליזירען די אינטערנאציאנאלע און פאליטישע באציהונגען אין איראפא. ביידע מי-ניסטארען האבען בעשטעטיגט זייער בשותפות'דיגע פארזיכט צו דערהאלטען ביי אלע בעדינגונגען די אונ-ענדערליכע פרינציפען, וועלכע זענען פעסטגעשטעלט אין גאראנטיר-פאקט, וואס איז געשלאסען געווארען צווישען פוילען און רומעניען, כדי איהם צו דער-האלטען ביי זייער אייגענער ארגאניזאציע פון איראפא פאר די כוחות. וועלכע ביידע לענדער האבען פון דא-זיגען אפמאך.

צו דעם צוועק האבען ביידע מיניסטארען אויסגע-דריקט זייער פרייהייט פון ווייטערדיגע ענטוויק-לען דעם אפמאך אויף אלע געביטען פון פראקטישען לעבען און צופאסען די אינטערעסען פון ביידע פעל-קער צו דער איצטיגער סיטואציע.

צו דעם צוועק וועלען קומען קיין ווארשא דער רומענישער בילדונגס-מיניסטער. דער שעף פון רו-מענישען גענעראל-שטאב און דער פארשטעהער פון דער רומענישער נאציאנאלער באנק.

פון דעם אלעם איז צו זעהן, אז די רומענישע אויסערן-פאליטיק האט זיך פיל געענדערט זייט דער צייט ווען אויסערן-מיניסטער איז געווען טיטולעסקו, וועלכער האט געצויגען צו א בונד פון די פראנצויזיש-סאוועטישע לענדער, וועלכע איז געווען אין סכנה צו דער פוילישער פאליטיק. איצט איז אלץ אנדערש גע-ווארען.

י.

ליטווינאָוו'ס גרויסע רעדע

וועגען שפּאַניען און דייטש-יאַפּאַנישען אָפּמאַך

מ אָ ס ק וו אַ, 29 (ספּ. טעל.)

אויפ'ן קאָנגרעס פון די סאָוויעטען האָט ליטווינאָוו געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אַטאַקירט דייטשלאַנד, איטאַליען און יאַפּאַן אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בירגער-קריג אין שפּאַניען און דעם בייטראַג צווישען יאַפּאַן און דייטשלאַנד

לויט ליטווינאָוו'ן, איז דער איטאַליענישער פאַשיזם געווען אַ נ'אינערליך-איטאַליענישע בעוועגונג, איצט געהט ער אין די דרכים פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען און זוכט עקספּאַנסיע אין אויסלאַנד. די געפאַהר פון פאַשיזם אין די סאָוויעטען וועט ליקווידירט ווערען מיט אייגענע כוחות אָהן אינטערנאַציאָנאַלע אָפּמאַכען.

איבערגעהענדיג צו דער שפּאַנישער פראַגע, האָט ליטווינאָוו אַטאַקירט דייטשלאַנד און איטאַליען פאַר צושטעלען געווער דעם גען. פראַנקאָ, ווי אויך דעם נישט-אינטערווענץ-קאָמיטעט אין לאָנדאָן פאַר פעהלען פון ענערגיע.

אין נאָמען פון קאָנגרעס האָט ליטווינאָוו איבערגעשיקט די פערטיידיגער פון מאַדריד אָנערקענונגס-אויסדרוקען. ליטווינאָוו האָט אָפּגעלייקענט, אַז רוסלאַנד שטרעבט צו פּראָקלאַמירען אַ סאָוועטישע רעפּובליק אין שפּאַניען.

דער פאַשיזם, האָט ליטווינאָוו געזאָגט, ווייל פערניכטען דעם סאָוויעטען-פערבאַנד, און דעריבער איז געשאַפען געוואָרען אַ בלאָק צו בעקעמפען דעם קאָמוניזם. איטאַליען וועט איצט אויך שליסען אַזאַ בלאָק מיט יאַפּאַן. הינטער די אָפּמאַכען זענען פערשטעלט אַנדערע, וועלכע זענען נישט פערעפענטליכט געוואָרען.

מאָלאָטאָוו וועגען די יודען-פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד

מ אָ ס ק וו אַ, 29 (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון סאָוויעטען-קאָנגרעס האָט געהאַלטען אַ גרויסע רעדע מאָלאָטאָוו, אין וועלכער ער האָט בעריהרט די יודען-פראַגע אין דייטשלאַנד. ער האָט געזאָגט, אַז בנוגע די יודען-רדיפות האָט דייטשלאַנד כשר פערדינט דעם נאָמען פון מאָדערנע מענשען-פרעסער. אונזער בעציהונג, האָט מאָלאָטאָוו געזאָגט, צו די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, שטיצט זיך אויף רעכט און גערעכטיגקייט, די בעציהונג אין דייטשלאַנד — אויף פערפאָלגונגען און גרויזאַמקייטען.

„מיר וועלען נישט בעטלען קיין שלום" זאָגט דאַלאַדיע אַ רעדע

פ אַ ר י ז, 29 (ספּ. טעל.)

דער מיניסטער פאַר נאַציאָנאַלער פערטיידיגונג האָט געזאָגט: „מיר זענען עדות פון אַ מעכטיגען בעוואָפנונגס-גאַיעג, אין דער דאָזיגער צייט ברענגט דער יאַפּאַניש-דייטשער אָפּמאַך אַריין אַזיען און די אייראָפּעאישע קאָנפליקטען, נישט קוקענדיג אויף די דראָהענדע ערשיינונגען, דאַרפען די פראַנצויזען זיין רוהיג, מיר וועלען זיך נישט אונטערגעבען קיין שום כוח. מיר זענען פרידליך, אָבער מיר וועלען נישט בעטלען קיין שלום.

אַקציע געגען דער נאַצי-אַגיטאַציע אין דער שווייץ

ז ש ע נ ע ו ע (יט"א) אַזוי ווי די נאַציסטישע אַגיטאַציע איז אין דער שווייץ געוואָרען לעצטענס זעהר אינטענסיוו און איז אַריינגעדרונגען אויך אויף די אוניווערזיטעטען און שולען, האָט די שווייצאַרישע מאַכט זיך געזעהען געצוואונגען אָנצווענדען געוויסע שריט, כדי זיך ענטגעגענצושטעלען דעם וואוקס פון דער נאַציסטישער פּראָפּאַגאַנדע.

די חוצפּה פון די נאַצי-לייט איז אַזוי שטאַרק געוואַקסען, אַז זיי האָבען געשאַפען אין איבערליגען אַ ספּעציעלען לאַגער פאַר די דייטשע סטודענטען, וועלכע פאָהרען שטודירען אין דער שווייץ. דאָרט האָט מען זיי געלערנט די כללים, ווי אַזוי זיי דאַרפען פיהרען די פּראָפּאַגאַנדע פאַר דעם נאַצירעזשים אין דער שווייץ.

גאָר אַ גרויסע ראָל האָט געשפּילט אין דער אַרבייט פון די נאַציס אין דער שווייץ דער פּראָפעסאָר פון באַזעלער אוניווערזיטעט גערלאַך. די רעגירונג פון דער שטאָט באַזעל האָט זיך לעצטענס אַרומגעזעהען, וואָס פאַר אַ מין טעטיגקייט עס פיהרט דער פּראָפ. גערלאַך און מען האָט בעשלאָסען איהם צו דערווייטערען פון דער אוניווערזיטעט. געגען בעשלוס פון דער באַזעלער רעגירונג האָט פּראָפ. גערלאַך אָנגעגעבען אַנ'אַפּעלאַציע אין געריכט, וועלכער האָט לעצטענס אויף אַ געהיימער סעסיע בעטראַכט די ביטע און איהם צוריקגעשטעלט אין זיינע רעכט.

טראָץ דעם בעפרייאונגס-אורטייל פון באַזעלער אַפּעלאַציע-געריכט האָט זיך די שווייצאַרישע געזעלשאַפט נישט בערוהיגט און איהר אַקציע צו דערווייטערען דעם אומגעוואונשענעם פּראָפעסאָר פון דעם אוניווערזיטעטס-קאַטעדרע. לויט די ידיעות, וועלכע עס פערעפענטליכען די צוויי אָנגעזעהענסטע און פערשפּרייטעסטע שווייצאַרישע צייטונגען „נייע ציריכער צייטונג" און „באַזעלער נאַכריכטען" איז צו זעהן, אַז דער פּראָפ. גערלאַך האָט זיך אָראַפּגעבראַכט אַסיסטענטען פון דייטשלאַנד, מיט'ן אויסרייד, אַז זיי דאַרפען איהם מיטהעלפען צו דער אַרבייט אויף דער אוניווערזיטעט, פאַקטיש אָבער האָבען מיטגעהאָלפען דעם פּראָפעסאָר און זיינע מיטאַרבייטער אין זייער נאַציסטישער אַרבייט.

אויף ווי ווייט זיי האָבען זיך קאָמפּראָמיטירט בעווייזט דער פאָלגענדער פאַקט: זייט אַ לענגערע צייט בעמיהט זיך די גרופּע פון די נאַציסטישע סטודענטען אויף דער באַזעלער אוניווערזיטעט צו בעקומען אַנ'ערלויבניש צו שאַפען אַ זעלבסטשטענדיג קאָרפּאָראַציע. דער דערמאָנטער פּראָפעסאָר — לויט דער בעשולדיגונג פון דער באַזעלער רעגירונג גיט דער פערטרויענס-מאַן פון דער דאָזיגער גרופּע, אין שפּיץ פון די נאַציסטישע סטודענטען איז געשטאַנען אַ געוויסער „פיהרער", וועלכער האָט געמוזט אין יוני 1935 ענטלויפען פון באַזעל צוליב אַנ'ענטדעקטער שפּיאָנאַזש - אָבער דער פראַגע טאַקע די שווייצאַרישע פּרעסע צי איז דער דאָזיגער פאַל געווען דעם פּראָפ. גערלאַך אומבעקאַנט? די אויפקלערונגס-אַקציע אַרום דעם גאַנצען ענין ווערט ענערגיש פאָרטגעזעצט.

10 יודישע יונגעלייט פערהאַלטען בײַ דער צפון-גרעניץ פון ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם, 29 (יט"א טעל.)

ווי עס ווערט מיטגעטיילט, זענען 7 יודישע יונגעלייט און 3 פרוילעינס פערהאַלטען געוואָרען דורך דער פּאָליציי בײַ דער צפון-גרעניץ פון אונטער דער בעשולדיגונג, אַז זיי זענען אומלעגאַל אַריינגעקומען אין לאַנד.

דייטשע רעגירונג וועט פערווערען

אָנצונעהמען דייטשע בירגער די נאָבעל-פּרעמיעס

ב ע ר ל י ן, 29 (ספּ. טעל.)

די האַלב-אָפיציעלע באַטיק, וואָס איז מיטגעטיילט געוואָרען דורך פּרעסע, שטעלט פעסט, אַז אַלע קאָמבינאַציעס, וואָס ווערען אין אויסלאַנד אַרומ גערעדט אין שייכות מיט דעם בעשלוס, וואָס די דייטשע רעגירונג האָט בדעה אָנצונעהמען אין דעם ענין אָסיעצקי, האָט נישט קיין יסוד. די רעגירונג האָט נאָך נישט אָנגענומען קיין שום בעשלוס. נעכטען האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אָסיעצקי וועט בעקומען ערלויבניש אַרויסצופאָהרען קיין אויסלאַנד, אויב זיין געזונד-צושטאַנד וועט דערויף ערלויבען. ווי מען שמועסט האָט די דייטשע רעגירונג בדעה אַרויסצוגעבען אַ געזעץ, וואָס פערווערט דייטשען אָנצונעהמען די נאָבעל-פּרעמיע. אייניגע קרייזען פערזיכערן, אַז דעם בעזעץ וועגען אָסיעצקי'ן וועט אַרויסגעבען פערזענליך היטלער.

יודישע אגענץ צוטיילט די 1.300 סערטיפיקאַטען פון איצטיגען סעזאָן

י ר ו ש ל י ם, 29 (יט"א טעל.) אויף די 1300 סערטיפיקאַטען, וועלכע זענען פערבליבען אין רשות פון דער יודישער אגענץ אויפ'ן איצטיגען האַלבען יאָהר, איז בעשלאָסען געוואָרען 600 סערטיפיקאַטען צו געבען פאַר פּוילען, 300 פאַר דייטשלאַנד און 400 פאַר לענדער, פון וואַנען עס געהט אַ קלענערע עליה.

ווי בעקאַנט בעטרעפט דער איצטיגער שעדיול 1800 סערטיפיקאַטען, דערפון האָט די ארץ ישראל רעגירונג אָראָפּגענומען 300 סערטיפיקאַטען פאַר קאַפּיטאַליסטען פון דייטשלאַנד און 200 אויפ'ן חשבון פון אומלעגאַלע עולים.

תל-אביב צוריקגעצאָהלט לעצטע הלואה ראַטע פון 1929

ת ל - א ב י ב. די עיריה פון תל-אביב האָט די טעג צוריקגעצאָהלט דער באַרקליס-באַנק די לעצטע ראַטע פון דער הלוואה אין דער הויך פון 41.500 פונט, וואָס די שטאָט האָט בעקומען אין 1929.

אַנ'אויטאָבוס איז שכם

י ר ו ש ל י ם. „אַ ריפּאָרט" מעלדעט, אַז אין שכם האָבען אַראַבער צוגעשיקט פערשידענע סחורות וואָס מען האָט געקויפט בײַ יודען און זיי עפענטליך פערברענט.

Pomoc bezrobotnym to nie jałmużna to obowiązek i nakaz sumienia.

מוסאָליני וועט מאַכען אַ רייזע איבער מיטעל-אייראָפּאַ

פּ אַ ר י ז, 29 (ספּ. טעל.)

מוסאָליני וועט אין פערלויף פון ... מאַכען אַ רייזע איבער מיטעל-אייראָפּאַ. בעזוכענדיג עסטרייך, דייטשלאַנד און אונגאַרן.

וואַהלען צום זשענעווער קאַנטאָן

ז ש ע נ ע ו ע, 29 (ספּ. טעל.)

היינט און נעכטען זענען פאָרגעקומען ... לען צום מלוכה-ראַט אָדער צום זשענעווער קאַנטאָן. די בירגערליכע פּאַרטייען האָבען אָפּגעהאַלטען נצחון און בעקומען אַלע 7 מאַנדאַטען. די סאָ... ליסטישע פּאַרטיי האָט נישט בעקומען קיין ... מאַנדאַט.

Dr.med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6. שערפּיעץ 37 בענעדיקטאַ
נעהמט אָן פון 5—7 נאַכמ.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע פּערראַטאָנגען פון פּסיכע - אַנאַליזע
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָווענד.
זונטאַג און תנאות פון 9—12.

וויכטיג נייעס פאַר'ן לאָדזער פּובליקום
דער קינסט-פאָטאָגראַפישער אַטעליער
„POLONIA"
גדאַנסקאַ 31
האָט רעדוצירט די פּרייזן אויף אַלע אַרט פאָטאָגראַפיעס און דערצו אַ נייעס.
6 פאָטאָגראַפיעס אין 6 פערשידענע פּאָזען, נור 1 זל.
6 פאָטאָגראַפיעס אויף זייד-פּאַפּיר, 6/9
און אַ שפּיגעל מיט אַנ'אייגען בילד 1.50 זל.
6 פּאָסטקאַרטען, ברוין, שעהן רעטושירט
מיט אַ פערגרעסערט בילד 3.50 זל.
די פאָטאָגראַפיעס, וואָס ווערען אויסגעפערטיגט אין דעם אַרטיסטישען אַטעליער „פּאָלאָניאַ" שטייגט איבער אַלע פאָטאָמאַטאָנען און שנעל-פאָטאָ, ווייל די פירמע גיט אַרויס הויערהאַפטיגע, און גוט רעטושירטע בילדער. נוצט אויס די געלעגענהייט און איבערצייגט אייך, און איהר וועט זיין צופרידען; איר וואַרפט נישט אַרויס קיין געלד אומזיסט.
בעמערקונג: די פּרייזען זענען נאָר אויף אַ קורצע צייט. געדענקט דעם אַדרעס פון די יודישע פירמע
„POLONIA"
לאָדז, גדאַנסקאַ 31

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ... פאַר ... מאַכט די ... הוטען
אויף גאַנץ ניי ... אויף נייע הוטען ...
3.50
„TOLA"
Zawadzka 25

BIURO PISANIA PODAŃ
do władz administracyjnych i sądowych.
Przepisywanie na maszynie.
M. Augenfisz,
Łódź, Zawadzka 9.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריקען מיר אויס אונזער דאַנקבאַרקייט דעם בעריהמטען עמוד-קינסטלער, אָבערקאַנטאָר
לייב ראַסקין,
דעם טאַלאַנטפולען דיריגענט ה' מאַקאַלאַוואָסקי פאַר זייער הערציגען דאַווענען און זינגען, וואָס האָט בעגייסטערט און בעצויבערט די מתפללים, דעם שבת פ' וישלח אין אונזער פעראיינס-לאָקאַל
מיט אַכטונג
לאָדזער פערמיטלער-פעראיין
פּיעטריקאָווער 64

געדענקט, בילל
שטשעשליווי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון אָריגינעלע בילליגער און טאַמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען
אויף פערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך
R.Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראָנט II שטאָק.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע לאַנדאַ צוליב'ן טויט פון איהר מאַן און פאָטער, ווי אויך אונזער שעף ה' מ. י. דיקערמאַן צוליב'ן טויט פון זיין שוואָגער און אונזער בעליבטען שעף
נ"ע משה פּרץ לאַנדאַ
זייט געטרייסט!
דאָס פערסאָנאַל און די אַרבייטער פון דער פירמע
„Lando i Dykerman"

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און ססלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פרית, 3-5 8-9 אָוו.

אוירען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָררישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָווענד
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען-גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

די בילליגסטע קוועלע פון אַלערליי
ניי-מאַשינען,
טיילען, נאָדלען אז"וו איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Żydowska 2,
telefon 246-73.

DR. MED. H.
Różaner
הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראַנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.

נייער אנגריף אויף מאדריד

איז צובראכען געווארן אויפ'ן ווידערשטאנד פון רעגירונגס=מיליטער

מאַדריד, 29 (ספּ. טעל.)

דער פֿערטיידיגונגסראַט אין מאַדריד פֿאַרעפֿנטלעכט אַ קאָמוניקאַט פֿון 29־טען, 12 בייטאָג.

אויפֿן מאַדרידער פראָנט איז דער געגנער איבער־געגאַנגען צו אַ ווילדען אַנגריף אויפ'ן אוניווערזיטעטס־שטעטל. נאָכ'ן אָפּשטויסען דעם אַנגריף מיט גרויסע פֿערלוסטען פֿאַרן געגנער, האָט ער איבערגעגעבן דעם אַנגריף, אָבער אָהן ערפֿאָלג. דאָס רעפּובליקאַנער מיליטער האָט אַטאַקירט און זיך גערוקט פֿאָראויס אויפ'ן שטח וואַלדעמאָראַ.

וואַלענציאַ, 29 (ספּ. טעל.)

די אַגענטור פֿון דער שפּאַנישער רעגירונג טיילט מיט, אַז אין לאַסטרונאַ און סאַגונטאָ זענען אויסגעבראָכען גאַסענשלאַכטען. די גאַרניזאָנען פֿון די דאָר־טיגע שטעט האָבען זיך צעבונטעוועט.

וואַלענציאַ, 29 (ספּ. טעל.)

די אַגענטור פֿון דער שפּאַנישער רעגירונג טיילט מיט, אַז דער דייטשער קרייצער „קאָמודאָן" שווימט קיין שפּאַניען, עסקאָרטירענדיג 2 שיפֿען, וועלכע זענען אָנגעלאָדען מיט קריגס־מאַטעריאַל, וועלכע איז באַשטימט פֿאַר די אויפֿשטענדישע.

פּאַריז, 29 (ספּ. טעל.)

„האַוואַס" מעלדעט פֿון טאַלאַוועראַ, דאָס ווע־טער האָט זיך אויסגעלייטערט. די אויפֿשטענדישע האָבען אָנגעהויבען אַ גענעראַל־אַנגריף אויף מאַדריד. די באָמבאַרדירונג קומט פֿאָר פֿון אַעראָפּלאַנען און האַרמאַטען. די שטאָט געפֿינט זיך אין פֿייער, 27 אַעראָפּלאַנען פֿליִען איבער דער שטאָט.

פּאַריז, 29 (ספּ. טעל.)

די אויפֿשטענדישע אַליין מעלדען, אַז דאָס רע־גירונגס־מיליטער האָט ווערפֿאָלגען, דאָס רעגירונגס־מיליטער האָט זיך געצויגן פֿאָראויס אין דער ריכטונג צו בורגאָס און געפֿינט זיך 65 קילאָמעטער פֿון דער שטאָט.

סעוויל, 29 (ספּ. טעל.)

דער ראַדיאָ־קאָמוניקאַט טיילט מיט: דאָס רע־גירונגס־מיליטער האָט אָנגעגריפֿען אָוויעדאָ, באַנוצענדיג זיך מיט פּרענעדיגע גאַזען, דער אַנגריף איז אָפּגעשטויסען געוואָרען.

אויפֿן מאַדרידער פראָנט זענען נישט פֿאַרגעקומען קיין ענדערונגען. דאָס רעגירונגס־מיליטער האָט אָנגעגריפֿען וואַלדעמאָראַ.

אין אַסטוריע האָט מען אָפּגעשטויסען עטליכע אַנגריפֿען פֿון רעגירונגס־מיליטער, וועלכעס האָט פֿאַרלוירען 400 טויטע.

טיפע מיינונגס-פערשידענהייטען

אין פראנצויזישען פאלקס=פראנט

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.)

די ראַדיקאַלע מיניסטאָרען דעלאַדיע און דעלבאָס זענען געווען ביים פּרעמיער און מיט איהם אַרומגער־עדט די פֿראַגע פֿון די פֿסחרדיגע מיינונגס־פֿערשיד־ענהייטען צווישען די ראַדיקאַלען און קאָמוניסטען און פֿאָלקס־פּראָנט. די מיניסטאָרען האָבען אָנגע־וויזען, אַז די ראַדיקאַלע רעדנער וועלען אויסנעפֿי־פֿען דורך די קאָמוניסטען. דעלאַדיע האָט געדראָהט מיט קאָנסעקווענצן.

די מיינונגס־פֿערשידענהייטען זענען קודם כל נוגע די שטעלונג צו דער אינטערווענץ אין שפּאַניען.

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.)

אויף אַ מיטינג פֿון דער קאָמוניסטישער פֿאַר־טיי אין ווישי, האָט הופּ. טהאָרעז געהאַלטען אַ רעדע אין וועלכער ער האָט פֿאַרלאַנגט, פֿון בלום'ס רעגי־רונג צו מאַכען אַ סוף צו די רכילות־קאַמפּאַניעס פֿון דער פֿאַשיסטישער פּרעסע און פֿאַרלאַנגט איבער־צוגייסען די בלאָקאַדע פֿון דער שפּאַנישער רעגירונג.

דער נאצי=אדוואקאט דר. גרים

צוגעלאזט צום פראנקפורטער-פראצעס

זשענעווע, 29 (יט"א טעל.)

דאָס קאַנטאָנאַל־געריכט אין כור, וואָס וועט דעם 9. דעצעמבער אָנהויבען צו באַטראַכטען דעם פּראָצעס פֿון דוד פֿראַנקפֿורטער, האָט באַשלאָסען צוצולאָזען צום פּראָצעס דעם נאַצי־אַדוואָקאַט דר. גרים פֿון עסען אַלס ראַטגעבער פֿון פֿרוי גוסט־לאָפֿ'ס ציוויל־מאַהנער, דעם שווייצערישען אַדוואָ־קאַט דר. ווערנער אורשפּרונג באַקאַנט אַלס פֿאַר־טיידיגער פֿון די נאַציס אין בערנער פּראָצעס וועגען די „פּראָטאָקאָלען פֿון די זקני ציון". דר. גרים וועט זיך קענען אַרויסזאָגען הויפּטזעכליך אין די פֿראַגען בנוגע דייטשען רעכט.

דאָס געריכט האָט אָבער געשטעלט אַ בע־דינג, אַז ד"ר גרים זאָל נישט טאָרען מעהר רעדען ווי 15 מינוט, אַזוי אַרום וויל דאָס געריכט זיך באַוואָרענען, אַז עס זאָלען נישט ענטוויקעלט ווע־רען קיין פּאָליטישע פֿראַגען, וועלכע קענען שאַפֿען אַ נישט־גינסטיגע אַטמאָספֿער אַרום דעם פּראָצעס.

דער מופטי סטראשעט יודען מיט דער „העלדישקייט"

פון די מאראקאנער הינטער מאדריד

ירושלים, 29 (יט"א טעל.)

דער מופֿטי־אָרגאַן „אַל־ליוואַ" באַריהמט זיך היינט מיט די „העלדענטאַטען" פֿון די מאַראָקאַנער אין שפּאַניען און שרייבט, אַז נישט אַנדערש באַר די מאַראָקאַנער וועלען די ערשטע אַריינמאַרשירען אין מאַדריד...

דער מופֿטי־אָרגאַן דראָהט דערביי די יודען, אַז די א"י־אַראַבער קענען אַרויסווייזען נישט ווי־ניגער העלדישקייט ווי די מאַראָקאַנער אַראַבער.

א"י-רעגירונג קומט צו הילף די פעלאכען איז עבר-הירדן

ירושלים, 29 (יט"א טעל.)

ווי יט"א דערוויסט זיך, האָט די א"י־רעגירונג צוגעטיילט דער רעגירונג פֿון עבר־הירדן אַ הלוואה פֿון 15000 פֿונט, וואָס זאָל פֿערטיילט ווערען צווי־שען די נויטליידענדע פֿעלאַכען.

קאנפערענץ פון אראבישע סטודענטען

ירושלים. די סטודענטען פֿון דער סירישער הויכשול אין דמשק מאַכען איצט הכנות צונויפֿצו־רופֿען אַן אַלגעמיינע קאָנפֿערענץ פֿון אַלע אַראַבישע סטודענטען פֿון די אַראַבישע לענדער מיטן צוועק צו שאַפֿען אַן אייניהייטליך ערציהונגס־ און קולטור־פּראָגראַם. אינגיכען וועט אין דמשק אָפּגעהאַלטען ווערן אַ פֿערזאַמלונג פֿון אָרגאַניזיר־קאָמיטעט מיט דער באַטייליגונג פֿון סטודענטען פֿון איראַק, סיריען, לבנון, א"י און עגיפּטען.

אפקלאנגען פון מין. בעק'ס בעזוך אין לאנדאן

לאָנדאָן, 29 (יט"א טעל.)

דעפּ. קאַפּ. קאַזאַלעט האָט אַריינגעטראַגען אַן אינטערפּעלאַציע אין פּאַרלאַמענט, אין וועלכער ער בעט דעם אויסערן־מיניסטער אויפֿצוקלערען, צי איז אין די געשפּרעכען מיט דעם פּוילישען אויסערן־מי־ניסטער פּולק. בעק בעריהרט געוואָרען די א"י־פֿראַגע, און אויב יאָ, אין וואָס פֿאַראַ זין איז דאָס געמאַכט געוואָרען.

אַן ענטפֿער אויף דער אינטערפּעלאַציע ווערט ערוואַרט אויף דער פּאַרלאַמענט־זיצונג פֿון דעם 2־טען דעצעמבער.

געעפענט די גרויסע אמערי=קאנער לאנדקאנפערענץ פאר ארץ-ישראל

ניו־יאָרק, 29 (יט"א טעלעגראַפֿיש)

אין אַסטאָריאַ־האָטעל איז היינט געעפֿענט גע־וואָרען די גרויסע א"י־קאָנפֿערענץ פֿון דעם אַמעריקאַנער יודענטום. צו דער קאָנפֿערענץ זענען געקומען הונדערטער דעלעגאַטען פֿון אַלע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זענען אָנגעשלאָסען אין דעם נאַציאָנאַלען ראַט פֿאַר א"י. די קאָנפֿערענץ וועט אָננעמען שטע־לונג צו דער קעניגליכער קאָמיסיע, וועלכע פֿיהרט איצט דורך די אונטערזוכונג אין א"י און וועט אַרויסרופֿען אַ ריזיגע פּראָטעסט־באַוועגונג דעם ווייטער־דיגען גורל פֿון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים.

9 יודען פון מלאווא פערווערט צו וואוינען איז גרעניץ=פאס

וואַרשאַ, 29 (טעלעפֿאָניש)

לויט אַ פֿאַראָרדנונג פֿון דער זיכערהייטס־מאַכט איז אין די לעצטע טעג, אויפֿ'ן יסוד פֿון אוסטאַוו פֿון מלוכה־פּרעזידענט וועגען גרעניץ־פּאַס, פֿאַרגע־קומען אַרויסשיקונגען פֿון גרעניץ־פּאַס. פֿון מלאַ־וואַ זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען 9 יודען, וואָס האָבען אַמאָל געהאַט פּראָצעסען פֿאַר קאָמוניסטישער טעטיגקייט און זענען פֿאַרמשפּט געוואָרען צו תפֿיסה. די אַרויסגעשיקטע האָט מען פֿערווערט צו וואוינען אין גרעניץ־פּאַס אין משך פֿון 3 יאָהר

לאדזער אדוואקאטן אויף דער פערזאמלונג פון ווארשעווער אדוואקאטן-ראט

אַ יודישער אַדוואָקאַט, וועלכער איז אַנוועזענד געווען בעת דער גאַנצער פֿערזאַמלונג פֿון וואַרשאַ־ווער אַדוואָקאַטן־ראַט, האָט אונז איבערגעגעבען פֿאָלגענדע אינטערעסאַנטע פּרטים וועגען דעם פֿער־לויף פֿון דער פֿערזאַמלונג.

ס'ווייזט זיך אַרויס, אַז צום וואַרשאַווער אַדוואָ־קאַטען־ראַט געהערען איבער 2000 אַדוואָקאַטען, דערונטער באַר 700 יודישע און 1300 קריסטליכע. פֿון די דאָזיגע 1300 קריסטליכע אַדוואָקאַטען האָ־בען נאָר 190 אונטערגעשריבען דעם אַנטי־יודישען פֿאָרשלאַג. געשטימט געגען פֿאָרשלאַג פֿון אַדוו. בערענסאָן האָבען נאָר 170 פֿון 1300. דאָס בע־ווייזט, אַז די ענדעקישע העצער האָבען נישט גע־פֿונען קיין שטאַרקען אָפּקלאַנג ביי די קריסטליכע אַדוואָקאַטען און דאָס קליינע הייפֿעל געפֿינט זיך אויך אונטער דעם ענדעקישען טעראָר. דער בעס־טער סימן איז, אַז ווען די ענדעקעס האָבען אַריינגע־טראָגען אַ פֿאָרשלאַג, אַז מ'זאָל אַדורכפֿיהרען אַ באַמענטליכע אָפּשטימונג, האָבען אַפֿילו די, וואָס האָבען געהאַט אונטערגעשריבען דעם פֿאָרשלאַג אָנ־געהויבען זיך אַרויסצורוקען פֿון זאַל.

די „מעס־געריע" ענדעקעס, ווי יאַזעפּיטש, ראַ־טשישעווסקי א.אַ. האָבען גערעדט די יודען „אין דער גאַל אַריין" אָבער מיט אַ געוויסען טאַקט. זיי האָבען געפּרובט איינצורעדען, אַז זיי מיינען נישט די יודישע אַדוואָקאַטען, וועלכע זענען שוין היינט אַדוואָקאַטען, באַר די יודען, וועלכע דאַרפֿען ערשט ווערען אַדוואָקאַטען. די יודישע אַדוואָקאַטען האָבען זיי טאַקע געענטפֿערט פֿון אָרט: „מיר דאַנקען אייך, מיר זענען אייך מוחל די טובות". דאַגעגען האָט זיך אויפֿגעפֿיהרט אויף זיין שטייגער קאָוואַלסקי, וועלכער האָט געמאַכט אויסגעשריִען: „נידער מיט די יודען" א. אַז. וו.

פֿון לאָדז זענען אַנוועזענד געווען אַן ערך 20 יודישע אַדוואָקאַטען, כמעט אַלע, וויפֿיל ס'זענען פֿאַראַן אין לאָדז. די לאָדזער ענדעקעס האָבען אויך מאָביליזירט זייער גרופּע. די אַממייסטען טו־מעלדיגע פֿון די לאָדזער ענדעקעס זענען געווען די אַדוואָקאַטען קאָוואַלסקי, ראַשקאָווסקי און בזשע־זשינסקי.

דעם ענדעקישען פֿאָרשלאַג האָבען אונטערגע־שריבען פֿאָלגענדע לאָדזער אַדוואָקאַטען (נישט איי־נער פֿון זיי האָט בעקומען אויף זיך פֿעדערן פֿון לויטער יודישע קליענטען — בעמ. פֿון רעדאַקציע): ראַשקאָווסקי, קליקאַר, גראַכאָווסקי, שווידלער, קאָוואַלסקי, קאָטאָווסקי, גאַלקאַנט, אַנגע־שטיין, באַ־ראַ, רוטקאָווסקי, הערמאַן, קילאַמאַוויטש, איווינסקי, לאַנגע, קאַבילינסקי, פֿיליפּאָווסקי, קאָוואַלעווסקי, שומאַנסקי, ליפּינסקי, וואַוושינסקי, שיפּער, פֿראַנ־דזיסקי, ראַסמאַן, שימאַנקעוויטש, ווערנער, רייט־מאַן, סקאַביטשעווסקי, אקוויטשינסקי, פּופּע, פּאַ־געל, טשעמבעווסקי, דעטשינסקי, פֿרל. דוטקעוויטש, שטשוך, פּאַהל, קאָסאַקאָווסקי, לוסאַמסקי, טויאַ־קאָווסקאַ, בזשעזשינסקי און פּניעווסקי.

פֿון דער דאָזיגער רשימה איז צו זעהען, אַז כמעט אַלע דייטשע אַדוואָקאַטען האָבען אונטערגע־שריבען דעם פֿאָרשלאַג. פֿון די איבעריגע האָבען עטליכע יודישע משפּחות, למשל אַדוו. איווינסקי'ס שוועסטער האָט חתונה געהאַט מיט אַ יוד, אַדוו. קאָסאַקאָווסקי האָט אַ יודישע באָבע און אויך אַנ־דערע קען מען אָנווייזען, אַז זיי שטאַמען פֿון יודען.

וועגען דעם אַדוו. פּניעווסקי איז באַקאַנט, אַז ווען ער האָט נישט געהאַט פֿון וואָס צו לעבען האָבען 2 יודישע אַדוואָקאַטען אָפּגעגעבען פֿון זייער געהאַלט צו 300 זל. אַ חודש אין פֿערלויף פֿון אַ יאָהר לאַנגער צייט.

אַדוו. לאַנגע איז יוריסט־קאָנסול אין דער לאָ־דזשער אָפּטיילונג פֿון דער וואַרשעווער האַנדעלס־באַנק און באַך פֿיל וואָלט מען פֿון זיי געקענט דערצעהלען.

* * *

אויפֿ'ן צוזאַמענפֿאַהר איז אויך געווען דער אַדוו. קלעינאַ פֿון פּיעטרקאָוו, איבער 70 יאָהר אַלט. ווען די ענדעקישע אַדוואָקאַטען האָבען פֿער־לאָזען די פֿערזאַמלונג, איז קלעינאַ צוזאַמען מיט זיי אַרויס. ביים אַרויסגעהען האָט ער זיך אָנגע־רופֿען: „איך האָב געזאָגט, אַז מ'האָט געדאַרפֿט מיטברענגען רעוואָלווערען מיט קאַסטעטען, דעמאָלט וואָלטען מיר אויסגעפֿיהרט".

* * *

אַ דערפֿרעהענדע ערשיינונג איז אָבער געווען דאָס פֿערהאַלטען זיך פֿון אַדוו. יאַשינסקי, איינער פֿון די אָנגעזעהענסטע אַדוואָקאַטען, וועלכער האָט אַ לאַנגע צייט פּראַקטיצירט אין לאָדז. ער האָט מיט מסירת נפֿש זיך אַקעגענגעשטעלט די ענדעקעס.

ווען די יודישע אַדוואָקאַטען האָבען ערקלעהרט דעם בעקאַנטען אַדוואָקאַט האָפּמאַקל־אַסטראָווסקי, אַז זיי זענען אויפֿגערעגט צוליב דעם, וואָס זיין זוהן, אַ יונגער אַדוואָקאַט, האָט אונטערגעשריבען און פֿערטיידיגט דעם ענדעקישען פֿאָרשלאַג, האָט האָפּמאַקל־אַסטראָווסקי ערקלעהרט, אַז ער אַליין איז אויך צוליב דעם אויפֿגערעגט, ווייל ער האָט זיך וועגען דעם דערוואוסט ערשט אויף דער פֿער־זאַמלונג.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פֿאַר הויט,־געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגן פֿון פּעטריקאָווער 10 אויף
161 פּיעטריקאָווער 161
טעל. 245-21.
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ־פּרייזען

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעצ. פֿאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען פֿון ציגעל־גאַס 7 אויף
69 פּילסודסקיעגאָ 69
(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט־קראַנקה
בעהאַנדלונג פֿון מענער־שוועכע
נעמט אַן פֿון 8—11 בייטאָג און 4—9 אָוונט

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פֿון מענער־שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אַן פֿון 8–11 נאָכמ. און פֿון 6–8 אָוונט

קיין ארץ=ישראל
דורך טריעסט און קאָנסטאַנץ.
שיפֿסקאַרטען
אויף הר־ציון און הר־כרמל.
פֿעקלעך קיין רוסלאַנד
פּינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאָס וועלט־רייזע־ביוראָ
Union Lloyd
42 פּיעטריקאָווער 42
טעל. 107-87.

דער יאפאניש-דייטשער אפמאך א סכנה פאר'ן וועלט-שלום

עס איז קיין שום ספק נישט, אז די פאשיסטישע און האלב-פאשיסטישע לענדער האבען אנגעהויבען און אנטוויקלען אן'אגרעסיווע פאליטישע אפענסיווע איבער דער וועלט און נישט אהן ערפאלג.

דער וויזיט, וואס דער איטאליענישער אויסערן-מיניסטער טשיאנא האט געמאכט אין בערלין. אין ווין און אין בודאפעשט, האט פארפאלגט א סעריע וויכטיגע פראקטישע שריט אין דער אייראפעאישער פאליטיק. אין בערלין איז באשלאסען געווארען, אז דייטשלאנד און איטאליען זאלען תיכף אנערקענען די פאשיסטיש-מיליטערישע רעגירונג פון פראנקא. דא איז אויך באשלאסען געווארען צו פארשטארקען די מיליטערישע הילף פאר די שפאנישע רעבעליען נישט בלויז מיט קאנאנען און עראפלאנען, נאר אויך אויפ'ן ים, — און דערמיט ערקלערט זיך דער פלאן פון פראנקא צו בלאקירען בארצעלאנא, און אויך פון דאנען קומט די לעצטע אטאקע פון א דייטשען אדער איטאליענישען אונטערוואסער-שיפעל אויף דער רעגירונגס-עסקאדרע.

אין בערלין האבען די ביידע דיקטאטארישע מלוכות באשלאסען מיט אלע כוחות זיך אריינצומישען אין די שפאנישע געשעהענישען און אויף קיין פאל נישט צו דערלאזען צו א מפלה פון פראנקא.

אויף דער קאנפערענץ פון די דריי אין ווין — איטאליען, אונגארן און עסטרייך — איז באשלאסען געווארען צו שטיצען די איטאליעניש-דייטשע פאליטיק, טאקע אין די זעלבע דרכים פון בערלין און רוים.

מוסאליני האט צוגעזאגט צו שטיצען די אונגארישע טעריטאריאלע פאדערונגען אין איינער פון זיינע לעצטע רעדעס. דערמיט האט ער ארויסגערופען אומצופרידענהייט אין בעלגראד, בוקארעשט און פראג. מוסאליני איז געווארען פארזיכטיגער און זיין אויפגאבע איז א שווערע. נישט לאזען בודאפעשט זיך דערנענטערען צו בערלין און אין דער זעלבער צייט אליין פיהרען א מעהר קלארע פארשטענדיגונגס-פאליטיק מיט די לענדער פון דער קליינער אנטאנט. הארטי ווערט ענטוזיאסטיש אויפגענומען אין רוים, וואס וויל ער אבער דארט ממשות'דיגעס בעקומען? נאר ווי עס זאל נישט זיין, די דיקטאטארישע לענדער פיהרען א פיבערהאפטע דיפלאמאטישע אפענסיווע: רוים, בערלין, בודאפעשט, וויען הערען נישט אויף זיך צו וויזיטירען, אפצוהאלטען קאנפערענצען, אננעהמען פראקטישע באשלוסען, קאנצענטרירען זייער טאגטעגליכע טעטיגקייט...

און לעצטענס איז אפען צוגעטרעטען צו דער פאליטיק פון די דאזיגע מלוכות יאפאן.

אויף דעם פרהיום: בערלין — טאקיא און דאס, נישט קוקענדיג אויף דער ארישער טעאריע פון היטלערן!

שוין אין יאנואר פון היינטיגען יאהר איז גענער שלאסען געווארען אין טאקיא א געהיימער אפמאך צווישען דייטשלאנד און יאפאן — א סעקרעטער בלויז אפיציעל; פאקטיש ווייסט מען, און וואס עס האט זיך געהאנדעלט.

די היינטיגע וואך איז גע'חתמ'עט געווארען אין בערלין א יאפאניש-דייטשע אליאנס, וואס האט פאר א צוועק נישט מעהר, ווי צו קעמפען געגען קאמוניסטישען אינטערנאציאנאל!

בלויז א „אידעאלאגישער אליאנס" צווישען די יאפאנער און די „ריינסטע" פארשטעהער פון דער ארישער ראסע, צו פערטיידיגען די ציוויליזאציע און דעם וועלט-שלום געגען דעם דעסטרוקטיווען קאמוניזם!

עס פעהלען נישט אין דער דיפלאמאטישער געשיכטע ציניזשע דאקומענטען, נאר צו אזא ציניזם איז מען זעלטען ווען דערגאנגען. און צו וואס אייגענטליך האבען די ביידע לענדער בכלל זיך געגרייטיגט צו פערדעקען זייערע אמת'ע צילען אונטער א אידעאלאגישען מאנטעל? האבען זיי זיך פארגעשטעלט, אז מען וועט קענען וועמען נארען? אז עמיץ וועט נעהמען ערנסט דעם אינהאלט פון דעם דאזיגען דאקומענט?

פאר יעדען איז קלאר, אז עס האנדעלט זיך דא און אן'איינפאכען מיליטער-אליאנס מיט גאנץ קאנקרעטען, ברייטע אויפגאבען. קודם כל האנדעלט זיך אין א סיסטעמאטישער צוגרייטונג פון א מלחמה געגען סאוויעט-רוסלאנד. דייטשלאנד אין אייראפא, יאפאן — אין סיביר און געגען כינע. די ביידע מלוכות האבען גרויסע פראיעקטען, ברייטע פלענער. יאפאן קלערט וועגען די אזמפיטערענציעס לענדער פון כינע און וועגען סיביר און היטלער חלומ'ט וועגען אוקראינע...

נאר דער אליאנס בערלין — טאקיא איז א סכנה נישט בלויז פאר סאוויעט-רוסלאנד! די בריטישע אימפעריע וועט פריהער אדער שפעטער זיין א קרבן פון דעם דאזיגען אליאנס, סיי ווירטשאפטליך, סיי פאליטיש. דער געהיימער פראטאקאל, לויט וועלכען יאפאן און דייטשלאנד טיילען צווישען זיך דעם איינפלוס אין נידערלענדישען אינדיען, איז א דירעקטע דראהונג פאר די ענגלישע אינטערעסען.

פאר פראנקרייך איז קלאר, וואס דער מיליטערישער אליאנס צווישען טאקיא און בערלין בעדייט: ווי פארשטארקונג פון דייטשלאנד'ס פאזיציעס אין אייראפע און פון היטלערס אפעטיטען. דער פארשטארקונג פון דייטשלאנד'ס השפעה אויף די קלענערע לענדער פון אייראפע...

עס איז קיין שום ספק נישט, אז די אליאנס פון 25-טען נאוועמבער, וואס איז געווענדעט געגען דעמאקראטישע לענדער, איז א סכנה פאר וועלט-שלום. די געשעהענישען אין שפאניען בעווייזען, די דיקטאטארישע לענדער — דייטשלאנד און איטאליען — ווילען זיך נישט אפשטעלען פאר שום מיטלען, אפילו ווען דער שלום זאל ערנסט דערפאר חרוב ווערען.

עס איז שוין גענוג קאמפליצירט געווען די לאגע אין אייראפא, מיט א נס האט זיך געהאלטען ביז איצט דער שלום אין אייראפא. דער אקט פון נאוועמבער האט נאך מעהר פארשארפט די לאגע. לאנדאן, פאריז, מאסקווע און אויך וואשינגטאן זעהען קלאר די געפאהר פון אליאנס טאקיא-בערלין. די לעצטע רעדע פון אידען בעווייזט, אז לאנדאן הויבט זיך ענדליך אן צו געבען אן'ערנסטען חשבון איבער די אינטריגעס פון היטלערן.

אפשר וועט דערווייל דער לעצטער אקט האבען א פאזיטיווען רעזולטאט: שאפען אן'איינהייטליכען פראנט צווישען די דעמאקראטישע לענדער, וואס האבען א געמיינזאמען אינטערעס: אויפהאלטען שלום אין דער וועלט.

מ. יארבלום

א צוזאמענטרעף פון די בייזע גייסטער

אנדערש האט עס נישט געקענט זיין. דער חודש האט זיך געמוזט ענדיגען מיט א „נאוועמבער אויפשטאנד" פון סטודענטישען לומפען-פראלעטאריאט, אוואנטורעס און עפענטליכע בורדעס. מען האט זיך אויך נישט געקענט בעגעהען אהן „שמייער פון בלוט און פערמעגען" אויפ'ן מזבח פון דער רעאקציע. די טעג זענען קורצער און די נאכט איז לאנג. אין אזא צייט פאלט אויס דער בענעפיס פון די ענדעקעס, די פרובען צו קומען צו דער מאכט אדער ווייניגסטענס צו בעווייזען די כוחות, זיך איינמעלדען און ארויסווייזען א לעבענסצייכען.

אין לויפענדען יאהר זענען די אוניווערזיטעט-אוואנטורעס נאך בערייכערט געווארען מיט דעם שפיל פון איבערליכע קאמפען אין רעכטען לאגער. די אומהיימליכע טראגעדיע איז אויף א מאמענט איבערגעריסען געווארען, ווי אין שעקספירס א דראמע, דורך א דיאלאג פון קברנים און לצים. די יונגע פון די אלטע ענדעקעס האבען אדורכגעפיהרט א זעהר אינטערעסאנטע דיסקוסיע מיט די יונגע נאראנצעס. מען האט די משפחות אויסגעשטעלט אין די ווינקלען, די אלטע ענדעציע מאכט פארוואורפען איהרע אמאליגע שילער, אז די „א. ב. צ." איז דער ארגאן פון די פאלגענדע דריי בוכשטאבען. דער „דזשענניק ווארשאווסקי" איז בעשולדיגט געווארען אין הוילקייט, מאנגעל אין אידעאישע קאנצעפציעס, אין מאכען אוואנטורעס א. אז. וו. די שפראך פון דער קריטיק איז געווען א טרעפליכער און ווארשיינליך ווענען ביידע צדדים געווען אביסעל גערעכט.

דער דאזיגער איבעליכער קאמף האט עטוואס אפגעשוואכט די טעטיגקייט פון דער ענדעציע אויף דער אוניווערזיטעט אין ווארשע עס האט זיך געענדיגט מיט א מפלה. די „מאמעס" האבען נישט געהאט קיין געלעגענהייט צו קומען צוהילף מיט לעבענסמיטלען. עס איז נישט געווען קיין עפענטליכע פארשטעלונג. אין דער שפעטער נאכט אהן דעם אקאמפאניאמאנט פון פובליקום איז פארגעקומען די עוואקואציע פון ווארשאווער אוניווערזיטעט.

די סטודענטען פון אוניווערזיטעט האבען באטירליך געהאט מעהר ריקזיכט פון דער מאכט, ווי די ארבייטער, וועלכע אקופירען א פאבריק צוליב דער מורא, אז זיי וועלען פערלירען די ארבייט, מען האט זיי עטליכע מאל געווארענט, צוויי מאל האט מען זיי איבערגעשיקט אולטימאטומס און נאך אין לעצטען מאמענט פאר'ן גענעראל אטאק, אין דער צייט ווען מען האט פון דער הויף געווארפען שטיינער, האט די זיכערהייטס-מאכט פארגעלעגט א בכבודען ארויסגאנג פון דער לאגע.

די לעקציעס אויף די הויכשולען זענען אפגעשטעלט געווארען. דאס דראהענדע ווארט וועגען אויסשליסען די סטודענטען וואס האבען אקופירט די אוניווערזיטעט פאדערט נאך א אינטערפרעטאציע. דאס בילדונגס מיניסטעריום האט נישט אויפגעקלערט אין וואס עס בעשטעהט דאס בעזייטיגען די סטודענטען, צי אויף דער צייט פון א סעמעסטער, צי אויף א לענגערע צייט. מיט א וואך צוריק האט מען געקינדיגט א ריקזיכטסלאזען קאמף, אבער אין פון די לעצטע טעג ווערען געפיהרט געשפרעכען אונטערהאנדלונגען. די פאלקאווניקעס צו דעם דאזיגען געראנגעל, אנווייזענדיג, אז ביי דער מאכט וואלט געווען יאנוש יענדזשעיעוויטש וואלט נישט געקומען צו די סטודענטישע

די איניציאטיווע פון דער אקציע איז דאס מאל ארויסגעריסען געווארען פון די הענד פון די ווארשאווער סטודענטען. די ראלע פון פיאנערען האבען מאל אויף זיך גענומען די ווילנער. עס האט אנגעהויבען פון דער אקופאציע אין ווילנא, רייהע סצענעס וואס האבען זיך אפגעשפילט אויף די גאסען פון דער שטאט. די פרטים פון די שעהענישען קענען נישט געשילדערט ווערען, איז געקומען צו א אפמאך צווישען געוויסע רען און דער פרעסע, אז אלץ וועט פערקלעטושירט ווערען. די יודישע פרעסע האט נישט האט קיין אנדערע ברירה ווי מסכים צו זיין אויף פארשלאג פון די מאסגעבענדע פאקטארען.

און ווען בעהמט נישט אין ווילנא קיין העלדען. עס האט זיך ווידער פארגעשטעלט עפענטליכער מיינונג, דער לאנג פערגעסענער בעריהמטע דאקטאר, געוועזענער סענאט מארשאל פראפ. שימאנסקי. עס האט זיך גערוכטען, אז די ביטערע פאליטישע ערפאהרונגען וועט ער שווייגען, אז ער וועט ענדליך פערשטעהען. מארשאל פילסודסקי האט איהם בערופען אויפ'ן כען אמט, נאר בכדי צו בעגראבען דעם דאמאליגען סענאט. פראפ. שימאנסקי האט אבער הויבען צו גלויבען אין זיך, ער האט פערגעסען הילפלאז ער איז זיך בעגאנגען מיט דעם מארשאל שטעקען, מיט'ן סענאט רעגולאמין. האט אנגעמאכט זיינע באהעגסטע אויף דער וואס פאר א געלעכטער עס איז געווען ווען ער געבוירען רעגירונגען אין דער געזעלשאפט טאגראפען. איצט בעהמט פראפ. שימאנסקי ווארט, שטעלט אולטימאטומס, פאדערט די גונג פון יודען א. אז. וו.

מען דארף איהם דאס מוחל זיין, ער פון גאנצען הארצען, נישט ער איז דא שולדיג, צער פון היינטען דרעהט אן געוויסע פיגורען, זיי אויף דער סצענע, אויסנוצענדיג בעריהמט מען אויף אונאנגענעהמע צילען.

עס זענען ארויסגעשווימען אנדערע נעמען. טער די קוליסען אבער פון דער דאזיגער ארבייט מען דייטליך געקענט זעהען די פערזאן, וועלכע זיך אממייסטען געדרעהט, האט פערלוירען דאס גאנצע גלייכגעוויכט און געווארפען אויף דער וואגשאל איהרע זשורנאליסטישע פעהיגקייטען.

עס האט זיך געענדיגט די דזשענטעלמענישע דיסקוסיע אין ווילנער סלאווא. עס האט זיך גע דיגט די עוואלוציע, וועלכע האט זיך אנגעהויבען אין טאג ווען עס איז פערלוירען געגאנגען מאנדאט אין סיים. די לייכטע אנטיסעמיטישע האבען זיך פערוואנדעלט אין דייטליכע יודענפר רישע קלאנגען. רעדאקטאר סטאניסלאוו מאצקעוויטש האט מיט חסד געפרעגט צי די קאנסטיטוציע טירט ווירקליך די יודען די פרייע וואהל פון צו זיצען אין לערן-זאל, און אין א פאר טאג אין דער צייט פון האקען שויבען, פון אריינ אין די געשעפטען, פון אויסלעדיגען זייער שטעלט דער רעדאקטאר פון דער סלאווא מיט סטערונג פעסט, אז הגם ער חנפ'ט נישט די טישע יוגענד, מוז ער אבער פעסטשטעלען, אז איז געווען טאקטפול און איהר פערהאלטען זיך געווען א מסיגע, קיין איין ווארט פון פערא פון די לעצטע געשעהענישען אין ווילנא, קאמפלימענטען אויפ'ן אדרעס פון די „אונבעקאנטע" און נאר ווערטער פון בעדויערען צוליב דעם האקען די שויבען ביים רעקטאר, הגם דעמולט טאג האט מען אין עטליכע הונדערט יודישע געשעפטען אויסגעהאקט די שויבען.

נעבען דעם ארטיקעל האט מען געקענט

(ווייטער זעה 10-טע זייט)

די בלאקאדע פון דער בילדונג אין פוילען

די ענדעקישע אוואנטורעס אויף די פוילישע הויכשולען האבען זיך זעהר טרויעריג געענדיגט פאר דער אקאדעמישער יוגענד, וואס איז ווייט פון אוואנטורעס און האט נאר דעם איינעם בעגעהר זיך צו לערנען. דער דאזיגער פראגע ווידמעט דער געמטינער „קורייער פאראנני" א לייטארטיקעל. די צייטונג שרייבט צווישען אנדערעם:

„די ברוך און סקאנדאל'ן צייטונגען, וואס זענען אליין פערנארט פון דעם קורזש און ריח פון דער מאס און וואס פערנארען מיט זייער אונזיניגען טומעל אנדערע שטודענטען ממש מיט זייערע אויסגעשריען פון בערויער, אדער צאר, און ווידער פון מיטגעפיהל פאר יענע צוויי הונדערט אומגליקליכע, וואס האבען געפרובט זיך צי שפילען אין די „לייבען פון אלקאזאר", זענען אבער געווען געצוואונגען זייער שפיל איבערצורייסען צוליב „סיבות פון זיי נישט אפהענגיג". די קרבנות פון די אונאנגענעהמע געשעהענישען זענען געווארען, ווי בעוואוסט, די שולדיגע אין די געשעהענישען אליין. יענע וואס האבען אין דעם צווישען פארטייאישען קאמף אויף אונפארזיכטיגען אופן מיטגעצויגען מיטען ארגומענט פון כלומרשטען כוח, ווען זיי האבען זיך אנגעשטויסען אויף דעם ווירקליכען כוח, האבען זיי געליטען א פיהלבארע מפלה נישט נאר א פיזישע, נאר אויך א מאראלישע.

אז אין דער דאזיגער דרוזשינע יוגענד, וואס הייבט איצט שטילשווייגענד איהרע בלוטיגע צייכענס, ביילען און אפשר אויך וואונדען, האבען זיך נישט געפינען קיין העלדען פון שניט פון די אלטגריכישע טראגעדיעס. וועגען דעם ווייסען מיר אלע. סימנים פון העראאיזם וועלען נישט געפינען אין זייערע זיכרונות פון די טאטעס-ענדעקעס, וועלכע זענען ווי מיר ווייסען, אין דער היינטיגער נישט שטארק איבער קליטערעריש. צי זענען אלזא דא פאראן מינדעסטענס קרבנות, וואס פערדינען אויף אן'אמת מיטגעפיהל?

אזעלכע זענען פערהאן. אבער נישט דארט וואו עס זוכט זיי די שרייערישע פלאכע און טהעאטראלע פרעסע. אויב מיר ווילען זיין גערעכט מוזען מיר די קרבנות פון די סטודענטישע „בלאקאדעס" און „אקופאציעס" צעהלען נישט אויף די הונדערטער, נאר אויף טויזענטער, אויף צעהנדליגער טויזענדער. ווייל אמת קרבנות זענען נישט יענע, וואס האבען געדראהט זייערע קעפלעך און האבען קאפיטולירט פאר דער פאליציי. קרבנות פון די אונרוהען, וואס זענען דורך די יונגע ענדעקעס ארויסגערופען געווארען אויף די הויכשולען זענען יענע טויזענדער ארבייטסזאמע ארמע סטודענטישע גענעראציע, וועלכע בעטייליגט זיך נישט אין די אוואנטורעס אין בלאקאדעס און ווילען זיך אין זיי נישט בעטייליגען. וועלכע מוזען אבער פאר זיי צאהלען א שרעקליכען פרייז אין דער פארם פון געמאטערטע מיטלען צום לעבען, פערלוירענע צייט און פערשווענדעטע יוגענד".

אנווייזענדיג ווייטער, אז אין גאנץ פוילען זענען איבערגעריסען געווארען די לימודים אויף די הויכשולען, וואס פאר די וועניג בעמיטעלטע סטודענטען איז דאס א גרויסער קלאפ שרייבט די צייטונג ווייטער אויב 200 נישט דערוואקסענע יונגען מיט קעפ, וואס זענען פערטומטעט פון היטלעריזם האט בעוויזען אפצושטעלען די ארבייט אויף דעם גאנצען אוניווערזיטעט אין דער הויפטשטאט, דארף מען זיך שטעלען די פראגע, וויפיל יונגע ענדעקעס דארף מען בכדי צו פערקאריקאווען די העכערע בילדונג אין גאנץ פוילען? צי וועט נישט גענוג זיין דערויף א צוויי אדער דריי טויזענד? און אקאדעמישע נאציאנאליסטישע יוגענד איז דאך זיכער פערהאן א סך מעהר. עס קענען אלזא זיין דרהוג יענע, וואס ווילען פאראליזירען די העכערע בילדונג אין פוילען. די ענדעציע האט דערויף טעטיגן כוח."

און דאן שטעלט דער אויטאר די פראגע פארוואס אייגענטליך ווערען מיט א בעזונדער פאכליבע די הויכשולען אויסגענוצט פון די ענדעקעס אויף איינצופלאנצען דעם פאשיזם און גיט דערויף פאלגענדע תשובה:

„דאס אקאדעמישע געביט פערזיכערט די „רעוואלוציאנערען" פון דער רעאקציע די העכסטע מאס שטראפלאזיגקייט און גלייכצייטיג קאנצענטרירט עס אויף זיי און אויף זייערע אקציעס די גאנצע אויפמערקזאמקייט פון לאנד. א מינימום פון ריזיקא און דער מאקסימום פון פאפולאריטעט: צי וואלטען די נאכקאפירער פון היטלעריזם ערגעץ וואו מחוץ די מויערען פון אוניווערזיטעט געקענט געפינען אזא זעלטענע פערשרייבונג פון די פראגראמען? אין אזעלכע בעדינגונגען דארפען מיר זיך נישט וואונדערען, אז די אויטאנאמיע פון די הויכשולען, וועלכע איז פערטראכט געווארען אלס א גאראנטיע פאר דער פרייהייט פון וויסענשאפטליכען פארשען האט זיך פערוואנדעלט אין א שוץ וואל פאר אקציעס מיט אייזערנע דרענגער און שטינק באמבעס.

מען דארף זיך אויך נישט איינרעדען, אז די דרענגער און באמבעס ווערען אריינגעשטיפט אין די הענד פון דער יוגענד בכדי ארויסצוטרייבען פון די הויכשולען די יודען. די פראפעסארען, וואס האבען א געזעלשאפטליכע רוטין און זענען גלייכצייטיג בעשאנקען מיט א קריטישען חוש האבען שוין לאנג בעמערקט, אז די פאשיסטישע גרופען, וואס מאנעווירירען מיט דער סטודענטישער יוגענד, איז אייגענטליך „אלץ איינס צי די אוניווערזיטעטס קאטעדרעס זענען בעזעצט דורך מענשען פון יודישער, אדער אזוי גערופענער ארישער אפשטאמונג; פונקט אזוי ווי עס איז זיי אלץ איינס צי אין די אודיטאריומס זיצען די יודען בעזונדער, אדער צוזאמען מיט די קריסטען". די וואס רעקלאמירען אממייסטען דאס ארישע בלוט. האבען דאס רוב אליין נישט קיין טראפען פון דעם און הויפטזעכליך שרייען זיי אממייסטען מיט'ן ציל בכדי אין זייער אייגענעם יחוס צו פערדעקען עפעס א „פלעק" פאר וועלכען מען דארף זיך לויט זייער מיינונג „שעהמען". (א ביישפיל: סטאניסלאוו פיאסעצקי רעד. פון „פראסטא ז'מאסטו") א חוץ דעם זיצען דאך די טאטעס פון די פאניטשעס, וואס אין די זיילען פון די אוניווערזיטעטען צוקלאפען זיי די קעפ פון זייערע ארימע יודישע קאלעגען, צוזאמען מיט די יודישע פינאנציערס אין די אקציען געזעלשאפטען, אין פערוואלטונגען אדער אויפזיכטס ראטען, און די אטאקעס אויף די אוניווערזיטעטען דינט נאר דער יודישער עלעמענט אלס א אויפרייצונג צום קאמף. דער קאמף מיט יודען פערוואנדעלט אלע הויכשולען אין פוילען אין ווערבירונגס ביוראס פאר דער ענדעציע".

ווייטער פיהרט דער אויטאר אויס, אז דער פאשיזם איז פערא'נטערעסירט דאס די קינדער פון די פויערען און ארבייטער זאלען ווי אמווייניגסטען געניסען פון בילדונג און יעדע אוואנטורע אויף די אוניווערזיטעטען רופט טאקע ארויס דעם דאזיגען רעזולטאט און ער פערענדיגט:

„דער תהום, וואס עס גראבט די ענדעציע, איז א תהום פון פערניכטונג פאר דער פוילישער קולטור, פאר דער קולטור — אלזא אויך פאר'ן פוילישען כח, ווייל עס איז נישט פערהאן קיין פוילישער כח אהן ענטוויקלונג און קולטורעלען פארטשריט פון די פויערען און ארבייטס מאסען".

די מפלה פון די ענדעקעס

מיט זייער אנטיסעמיטישען פארשלאג איינצופיהרען א פראצענט-נארמע פאר יודען אין דער אדוואקאטור

מיר האבען שוין נעכטען מודיע געווען וועגען דער מפלה פון די ענדעקעס אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דער אדוואקאטען-קאמער אין ווארשא. מיר ברענגען דא באריכות דעם בעריכט פון דער פערזאמלונג.

דער אנטיסעמיטישער פארשלאג פון די ענדעקעס איז געווען פאלגענדער.

די אונטערגעשריבענע מיטגלידער פון דער ווארשאווער אדוואקאטען-קאמער לעגען פאר, אז די אל-געמיינע פערזאמלונג זאל בעשליסען פאלגענדעס; נעהמענדיג אין אכט

א) אז פון טאג צו טאג פערגרעסערט זיך די דיספּראפּארציע צווישען די אדוואקאטען-יודען און אדוואקאטען-פאליאקען און אז די אדוואקאטען-פאליאקען ווערען א מינדערהייט, וועלכע פערקלענערט זיך כסדר;

ב) אז די ראליע פון דער אדוואקאטור אין דער פוילישער מלוכה פערקלענערט זיך אלץ מעהר און מעהר, און דאס איז א דירעקטער פועל-יוצא פון דעם, וואס איז בעקאנט דער גאנצער געזעלשאפט, אז אין דער הויפט-שטאט איז מעהר ווי יעדער צווייטער אדוואקאט נישט קיין פאליאק און די לעמבערגער און קראקאווער קאמערען איז די צאהל פוילישע אדוואקאטען געפאלען ביז דער קאריקאטורע צאהל פון אונטער צעהן פראצ.;

ג) אז די אדוואקאטור דארף אין פוילען אויפ'ן גרונד פון געזעץ און טראדיציע מיטארבייטען מיט די ...טען און דאס פוילישע פאלק, וואס איז דער בעל-הבית אין לאנד. קאן נישט בלייבען גלייכגילטיג צו דעם, ווער ס'פיהרט אויס די גערעכטיגקייט און ווער ס'קעמפט פאר די רעכט פון בירגער;

ד) אז די פאליאקען שטעלען מיט זיך פאר צוויי דריטעל פון די פוילישע בירגער און דאס כדי צו ערהאלטען די בעציהונגען און פערשטענדיגונג צווישען די בירגער און מלוכה-מאכט אין די פאלען, ווען זיי זענען געצוואונגען זיך צו ווענדען צו א אדוואקאט, איז בערופען נאר א פאליאק;

ה) אז פונקט ווי די ארמעע און איהר אפיציר-קארפוס, די אדמיניסטראציע, מאגיסטראטור און זיכערהייטס-ארגאנען, אזוי אויך די אדוואקאטור אלס אנשטאלט כדי ווי געהעריג דינען די אינטערעסען פון פוילישען פאלק און דער פוילישער רעפובליק דארף זיין פויליש לויט איהר גייסט און אפשטאמונג;

ו) אז די אלע איבערדערמאנטע מאטיווען ווייזען אן, דאס עס איז א מלוכה-נויטווענדיגקייט ... אין די רייהען דער אדוואקאטור איהר פוילישען כאראקטער און די פאליאקען א דעצידירענדע שטעלונג — בעשליסט די אלגעמיינע פערזאמלונג אויפצופאדערן דעם אדוואקאטען-ראט, אז ער זאל אויסארבייטען און ארויסטרעטען אין נאמען פון דער פוילישער אדוואקאטור מיט פארשלאגען צו שליסען די ליסטעס פון די אדוואקאטען און אפּליקאנטען פאר יודען ביז דער צייט, ווען די צאהל יודישע אדוואקאטען וועט ענטשפרעכען דעם פראצענט, וועלכען ס'בעטרעפען אין פוילען די יודישע בעפעלקערונג.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער אדוואקאטען-קאמער האט זיך אנגעהויבען פונקט צעהן אין דער פריה. ס'איז געקומען א גאר גרויסער עולם. די ענדעקעס האבען מאביליזירט אלע זייערע כחות, ...ענדיג זייערע קאלעגען פון דער פראווינץ, ווי זאלען אונבעדינגט קומען צו פאהרען. די יודישע אדוואקאטען און סאציאליסטען זענען געקומען אין א גרויסער צאהל.

ס'געהען ארום קלאנגען, אז די ענדעקעס גרייטען ... אוואנטורעס. מ'האט זאגאר מורא פאר א גע... דער שטענדיג מונטערער אדוו. האפּמאַקל-אסטראווסקי מאכט חוזק פון ענדעקישען פארשלאג. ... פון זיין זייט האלט, אז מ'דארף פאר אננעמען ... דער אדוואקאטור אויסמעסטען יעדען קאנדידאט ... לויט'ן וואוקס בעשטימען, צי מ'זאל איהם צו... אלס אדוואקאט אדער נישט...

דער ערשטער האלבער טאג איז דורך אין א ...גער שטימונג. ס'ווערען געלעזען די בעריכטען, ...ע זענען גענוג לאנגווייליג. דער עולם צו... זיך אבער נישט, ערווארטענדיג, אז מ'וועט צו... בעטראכטען דעם ענדעקישען פארשלאג.

ארום האלב-דריי מעלדעט דער פארזיצער אדוו..., אז ער מאכט א הפסקה ביז האלב-פינף, און ... וועט מען צוטרעטען צו בעטראכטען דעם פאר... פון די ענדעקישע אדוואקאטען.

שוין פאר דער בעשטימטער שעה איז דער זאל ... די טעכניקער איבערפולט. דער זאל קאן נישט ...נעהמען אלע אנקומענדע די קארידארען זענען ...ער איבערפולט.

דער פארזיצער עפענט די נאכמיטאג-זיצונג. מ'... דעם רעזולטאט פון די וואהלען אין העכ... אדוואקאטען-ראט. ווארשע וועהלט הייאהר ... אין מיטגליד, ס'ווייזט זיך ארויס, אז מיט א ...ער מעהרהייט איז געוועהלט געווארען אדוו. ... שומאנסקי, סיי דער ענדעקישער און סיי ... סאנאציישער קאנדידאט זענען דורכגעפאלען. ... ערשטער רעזולטאט פון די וואהלען אין העכ... געריכט ווייזט, אז די ענדעקעס זענען אין ... מינדערהייט.

... ווערן בעקאנט די וואהלען אין דיסציפּלי... געריכט. די צוויי קאנדידאטען פון די סאציא... רודא און ראמבערטאוויטש זענען געוועהלט ...רען. אין דער ערשטער אבשטימונג איז קיין ... און סאנאטאר נישט געוועהלט געווארען.

מען בעטראכט נאך דעם ענין וועגן די געזונד-הייטס-הייזער פאר אדוואקאטען... דאס אלץ אינטערעסירט ווייניג דעם עולם, אלע ווארטען. אז מ'זאל צוטרעטען צו בעטראכטען דעם ענדעקישען פארשלאג.

דערווייל דערוואוסט מען זיך וועגען די רעזולטאטען פון די וואהלען. אין דער ערשטער אבשטימונג זענען אינ'ם אדוואקאטען-ראט געוועהלט געווארען: סטאפניצקי, האניגוויל און רודזינסקי, אלע דריי קאנדידאטען פון דער סאציאליסטישער ליסטע. פון די ענדעקעס און סאנאטארען איז ווידער קיינער נישט אדורך.

ענדליך שטעהט אויף דער פארזיצער אדוו. שורלעי און ערקלערט, אז מען טרעט-צו צו בעטראכטען דעם פארשלאג וועגען שליסען די אדוואקאטען-ליסטע פאר יודען. ער בעט, אז מ'זאל זיך בעציהען צום פארשלאג ערנסט, פיהרען די דיסקוסיע אין א רוהיגער אטמאספער. אגב גיט ער אנצוהערען די ענדעקעס, אז זיי זאלען דורך זייערע ארויסטריטען געגען יודען, נישט ברענגען קיין שאדען דער אדוואקאטען-אויטאנאמיע... ער לעזט דאן דורך דעם פארשלאג.

דער עולם פערלאנגט, אז מ'זאל דורכלעזען די נעמען פון די אדוואקאטען, וועלכע האבען דעם פארשלאג אונטערגעשריבען. א סענסאציע רופט ארויס דער פאקט, וואס דער אדוו. האפּמאַקל-אסטראווסקי, דער יונגערער, א זוהן פון בעקאנטען אדוו. האפּמאַקל-אסטראווסקי געפינט זיך צווישען די אונטערגעשריבענע. דאגעגען געפינט זיך נישט דער נאמען פונ'ם בעקאנטען ענדעק, געוו. דעפוטאט און דושע קאן אדוו. יאן נאוואדווארסקי... דאן מעלדעט דער פארזיצער, אז ס'איז אריינגעטראגען געווארען דער פארשלאג פון אדוו. בערענסאן וועגען אמווארפען דעם ענדעקישען פארשלאג, אלס א נישט דערלאזבארען. די ענדעקעס הייבען-אן אין זאל צו טומלען, דער פארזיצער בערוהיגט זיי און גיט דאס ווארט דעם אדוו. בערענסאן צו בעגרינדען זיין פארשלאג.

אדוו. בערענסאן בעמיהט זיך צו רעדען רוהיג, אבער דאך בעמערקט זיך אויף זיין פנים א שטארקע אויפרעגונג. ער ווייזט-אן, אז דער פארשלאג איז געגען דער קאנסטיטוציע, געגען דעם געזעץ וועגען אדוואקאטור און בכלל געגען די גוטע זיטען.

דאס לעצטע ווארט רופט ארויס א שטורם מצד די ענדעקעס. ביים פרעזידיום-טיש וואקסען אויס ווי פון אונטער די ערד די בעריהמטע „העלדען" קאוואלסקי, סטיפּולקאווסקי, יאדזעוויטש א. א. דאס איז, ווי ס'זעהט אויס, די ענדעקישע שטורם-קאמפאניע". אדוו. בערענסאן שרעקט זיך אבער נישט פאר די העלדען און רעדט ווייטער, בעגרינדענדיג זיין פארשלאג. ער זאגט זיך אגב שארף ארויס געגען דעם דזשעקאן יאנטשעווסקי, וועלכער האט בכלל דערלאזען, אז אזא פארשלאג זאל ארויפגעשטעלט ווערען אויף דער טאג-ארדנונג.

ווענדענדיג זיך צום פארזיצער שורלעי, ערקלערט אדוו. בערענסאן: מיר האבען צוזאמען געקעמפט פאר בירגער-רעכט און דערפאר האבען מיר איצט געמיינזאמע געגנער (דאס האט ער געמיינט דאס נישט-בעשטעטיגען דורכ'ן בילדונגס-מיניסטער די אויסצייכנונגען פון דער פוילישער ליטעראטור-אקאדעמיע, פאר זייער רעדנער-טאלאנט). כ'האף, אז אויך איצט וועט מיר געהן צוזאמען.

אדוו. בערענסאן דעקט אויף דעם מיאוסען פא...טישען הינטערגרונד פונ'ם גאנצען ענין. אדוו. בערענסאנ'ס שטארקע רעדע ווערט אויפגענומען מיט רוישיגע אפּלאדיסמענטען.

צום בעגרינדען דעם ענדעקישען פארשלאג בעקומט דאס ווארט אדוו. יאדזעוויטש. ער בעט א פרומע מינע, ערקלערענדיג, אז מען מיינט נישט חלילה צו בערויבען די יודען אין זייערע רעכט אלע יודישע אדוואקאטען וויל מען דאך איבערלאזען, ס'האנדעלט זיך בלויז אין דעם, אז אויף להבא זאלען די יודען אין דער אדוואקאטור אויסמאכען פּראפּארציאנעל נישט מעהר ווי די יודישע בעפעלקערונג, ער וויל אזוי בעווייזען, אז ער איז נאר ליבעראל אין דער יודען-פראגע.

ס'מעלדעט זיך צום ווארט דער בעקאנטער נ.ד., ראשטשישעווסקי, וועלכער בעט ענטשולדיגונג ביי זיינע ענדעקעס-חברים, וואס זיין נאמען געפינט זיך נישט צווישען די אונטערגעשריבענע. דאס איז בלויז א צופאל, ערקלערט ער...

דאס ווארט בעקומט דאן א 3טער ענדעק, וועלכער פערלאנגט, אז מ'זאל איבער'ן פארשלאג פון אדוו. בערענסאן, דורכפיהרען א נאמענטליכע אבשטימונג, אזוי ארום זאגט ער, וועט מען וויסען ווער עס איז אנ'אמת'ער פאליאק.

פאר אלעמען איז קלאר אין וואס עס האנדעלט זיך. די ענדעקעס האבען געוואלט פשוט טעראריזירען די איבעריגע פוילישע אדוואקאטען, וועמענס געוויסען וואלט נישט ערלויבט צו שטימען פאר'ן ענדעקישען פארשלאג, א דאנק א נאמענטליכע אבשטימונג וואלט מען שפעטער געקאנט פערעפענטליכען אין דער אנטיסעמיטישער פרעסע די נעמען פון די פאליאקען, וואס האבען זיך „פערקויפט" צו יודען.

אדוו. שורלעי ערקלערט, אז צוליב פארמעלע טעמים קאן א נאמענטליכע אבשטימונג נישט פארקומען.

דאס פרעזידיום איז מיט איהם מסכים, מען שטעלט צו דער אבשטימונג דעם פארשלאג פון אדוו. בערענסאן. ער בעקומט א ריזיגע מעהרהייט, דער פארשלאג פון די ענדעקעס בעקומט קוים 160 שטימען מיט אמאל ענטשטעהען ביי איינציגע פרעזידיום מיטגלידער ספקות וועגען דעם רעזולטאט פון דער אבשטימונג. דאס פרעזידיום געהט אוועק אויף א בעראטונג, וועלכע דויערט העכער א שעה. דאס דארף מען פסק'ענען צי מ'זאל דורכפיהרען א נאמענטליכע אבשטימונג אדער ס'איז גענוג דער רעזולטאט פון דער ערשטער אבשטימונג. ענדליך קומט אריין דאס פרעזידיום און אדוו. שורלעי ערקלערט, אז דאס פרעזידיום האט מעהר נישט קיין ספקות און דער פארשלאג פון אדוו. בערענסאן איז אנגענומען געווארען.

די דאזיגע ערקלערונג ווערט אויפגענומען מיט רוישענדע אפּלאדיסמענטען. אגב שטעלט זיך ארויס, אז א גאר גרויסער פראצענט פון די פאליאקען האט געשטימט פאר בערענסאנ'ס פארשלאג. די ענדעקעס מאכען סקאנדאלען שרייענדיג: איצט זעהען מיר, אז מיר זענען א מינדערהייט, — די „זשידעס" זענען בעלי בתים אין לאנד, — אבער ס'וועט קומען א צייט ווען מיר וועלען דעצידירען.

דאן שפרינגט ארויף אויף דער עסטראדע דער „בעריהמטער" קאוואלסקי מיט א געשריי: — „פאליאקען, ארויס פון זאל". ער פערלאזט דעמאנסטראטיוו דעם זאל, אבער איהם געהט נאך נאר איין איינציגער אדוואקאט.

דאס ווארט בעקומט נאך אדוו. טשארקאווסקי, וועלכער ערקלערט: ביז איצט האט מען ערלעדיגט די יודען פראגע אויף דער גאס. מיר האבען געוואלט ערלעדיגען די דאזיגע פראגע ווי יוריסטען אויף א פריידליכען קולטורעלען אופן. דערווייל האט מען אונז גילאטינירט, מיר וועלען אבער דעם קאמף פארטזעצען ביז צום ענטגילטיגען זיג, אין וועלכען מיר צווייפלען נישט. ווי פוילען איז ברייט און גרויס וועלען מיר ווייטער דעם קאמף פיהרען. ער פאדערט אויף אלע פאליאקען ארויסצוגעהען פון זאל, דארטען קלעבען בלייבען, גיט ער צו פאטעטיש, די יודען מיט זייערע „פאכאלקעס".

די ענדעקעס הויבען אן זינגען זייער ענדעקישען הימן און אנ'ערך 150 מאן פערלאזען דעם זאל.

אין רעזולטאט פון די צוגאב-וואהלען זענען אינ'ם אדוואקאטען-ראט געוועהלט געווארען: דער בעקאנטער עסקן, אדוו. איגנאצי בוימבערג (פון דער יודישער ליסטע). דער סאציאליסט קעמפנער און די ענדעקעס נאוואדווארסקי און גאווראנצקי.

אינ'ם דיסציפלינאר-געריכט זענען געוועהלט געווארען: דער יודישער פארשטעהער אדוו. שענבאך, דער סאציאליסט שוויאטקאווסקי און אדוו. שורלעי.

אזוי-ארום בעשטעהט דער נייער אדוואקאטען-ראט פון 4 סאציאליסטען, 1 יוד און צוויי ענדעקעס.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור

ארבעטער זאמלען מאטעריאלען

ירושלים. דער פערבאנד פון די אראבישע ארבייטער אין יפו פיהרט דורך א צעהלונג פון די אראבישע ארבייטסלאזע אין יפו און די, וועלכע פערדינען וויניגער ווי 3 פונט א חודש. מיט די רעזולטאטען פון דער דאזיגער צעהלונג וועט דער אראבישער ארבייטער-פערבאנד אויסניצען אָרמסבי-גאָר'ס ערקלערונג אין פארלאמענט. אז עס איז נישטא קיין ווירטשאפטליכער גרונד אפצושטעלען די עליה.

אראבער האפען אויף אמנעסטיע

ירושלים. „אל איסלאמיא" מעלדעט, פעררופענדיג זיך אויף א זיכערע קוועלע, אז נאכדעם ווי דאס לאנד וועט זיך אינגאנצען בערוהיגען און דער הויך-קאמיסאר וועט צוריקקומען פון זיין אורלויב אין ענגלאנד, וועט מען אמנעסטירען א טייל פון די ארעסטירטע און פעראורטיילטע אראבער פון דער צייט פון די אונרוהען.

מיליטערישע אינוועסטיציעס אין א"י

ירושלים. די רעגירונג האט אפגעקויפט דאס איינציגע אראבישע קינא אין יפו, כדי אויפצובויען דארט א גרויסע קאזארמע. אין דער דאזיגער קאזארמע, וועלכע וועט אפקאסטען 32 טויזענד פונט, וועט סטאציאנירען דער שטענדיגער גארניזאן פון יפו.

לויט דער אראבישער פרעסע האט דער מיליטערישער מאכט אין א"י בעשלאסען, אז דער אעראדראם אין עזה וועט רעזערווירט ווערען אויסשליסליך פאר מיליטערישע עראפלאנען. פאר דער ציווילער אוויאטיק איז בעשטימט דער אעראדראם אין לוד.

צוויי בריטישע קריגס - שיפען אין באסרא.

ירושלים. פון באגדאד אינפארמירט מען די אראבישע צייטונגען, אז אין פארט פון באסרא (איראק) זענען אנגעקומען צוויי בריטישע קריגס-שיפען.

א נייע פריוואטע קאלאניע אין א"י

ירושלים. אויף א שטח פון 2500 דונאם נישט ווייט פון באר-טוביה, וואס געהערט צו פריוואט ליים, איז מען די טעג צוגעטרעטען צו די צוגרייטונגען פאר דער גרינדונג פון א נייער קאלאניע. דער נייער ישוב וועט טראגען דעם נאמען „קרית שמואל".

אראבישע צייטונג געשלאסען אויף פינף טעג

ירושלים. דער ארגאן פון די איסטיקלאליסטען „אל דזשאמיא אל איסלאמיא" (יפו) איז דורך דער מאכט געשלאסען געווארען אויף 5 טעג.

אראבישע קאמוניסטען

ירושלים. פון יפו טיילט מען מיט דעם „דבר" וועגען א פערשטארקטער קאמוניסטישער אקציע, וועלכע ווערט געפיהרט דורך אראבישע עקסטרעמיסטען. די קאמוניסטישע אגיטאטארען פאהרען איצט ארום איבערן לאנד און ארגאניזירען די אראבישע ארבייטער נעגען די יודען.

שומרונים פעראורטיילטע אויף אייביגע... בחור'שאפט

ירושלים. צום ערשטען מאל זייט עטליכע יאהר איז אין שכם פארגעקומען א חתונה אין דער שומרונים-קהלה. דער קליינער שומרונים-שבט צעהלט, כידוע, ווייניגער ווי 200 נפשות, און איינע פון זיינע גרעסטע צרות בעשטעהט דערין, וואס עס פעהלען מיידלעך. א טייל בחורים איז חתונה-עלטער. די שומרונים לעבען, ווי בעקאנט, אין פולשטענדיגער אפגעזונדערטקייט און זענען זיך מחתן בלויז צווישען זיך. לערך 20 אדער 25 שומרונים-יונגעלייט זענען דעריבער פעראורטיילט אויף אייביגע בחור'שאפט.

אונטערוואסערשיפען אין די צייטען פון יוליוש צעזאר

ערשט מיט עטליכע חדשים צוריק איז א גרופע איטאליענישע געלעהרטע געלונגען נאך א לאנגער פארשונג, אויפצוווייזען, אז דער ערסטער פאטער פון דער „סאבמארין" האט געלעבט שוין מיט צוויי טויזענד יאהר צוריק, שטודירענדיג אלטע דאקומענטען און פערצייכנונגען האבען די איטאליענישע פארשער זיך אנגעשטויסען אויף א בריף, וואס דער רוימישער בירגער פלאוויאוס אפיליוס האט געשריבען צום רוימישען אימפעראטאר. יוליוס צעזאר. דער שרייבער האט פארלאנגט נישט מעהר און נישט וויניגער, דער אימפעראטאר זאל איהם בעווילינגען א סומע געלד אויף צו בויען דריי „וואונדער שיפען". דאס האבען געזאלט זיין שיפען. וואס וואלטען געקאנט זיך „בעוועגען נישט נאר אויף דער אויבערפלאך פון ים, נאר אויך שווימען אונטער וואסער. דער גרויסער צעזאר, וואס האט ליבגעהאט זיך פערנעמען מיט פראקטישע פראגען פון מלחמה-פיהרונג און פאליטיק, איבעהויפט מיט טעכנישע פאנטאזיעס, האט זיך אפגעזאגט צו שטיצען דעם ערפינדער. אין צעזארס אויגען איז פלאוויוס אפיליוס געוועזען אנ-אומהיילבארער פאנטאזיאר, וואס האט פערפטר'ט זיין צייט אויף בויען לופט-שלעסער. אויף דעם ערפינדערס אלע רייד האט דער אלמעכטיגער דיקטאטאר נאר געענטפערט מיט א שמייכעל פון ביטול. עס האבען געמוזט פערגעהן כמעט צוויי טויזענד יאהר ביז וואנען פלאוויוס אפיליוס'עס חלום האט געקענט פערווירקליכט ווערען.

נישט בעסער איז עס אין דער נייער צייט געגאנגען דעם ערפינדער פון בליץ-אפּליטער בענדזשאמין פראנקלין. ווען ער איז צום ערשטען מאל ארויסגעקומען מיט זיין ערפינדונג אין דער עפענטליכקייט. די חשוב'ע מיטגלידער פון דער פיזיקער געזעלשאפט אין לאנדאן זענען געבליבען זיצען אהן לשון, ווען פראנקלין האט אין פולען ערנסט בעגונען זיי ערקלערען, ווי אזוי ער האט מיט דער הילף פון אנ'אייזערנעם שטאנג און פון א מעטאלענעם דראהט געפאנגען דעם בליץ. באלד האט צווישען די געלעהרטע צעהערט איינגעפלאנצט אזא ווילדער געלעכטער, אז פראנקלין איז געווען געצוואונגען איבערצוברעכען זיין פארטראג אינמיטען. די פיזיקער אקאדעמיע האט זיך אפילו גאנץ שטארק געקווענקעלט צו פערעפענטליכען א בעריכט וועגען פראנקלינ'ס עקספערימענטען מיט דעם בליץ-אפּליטער.

די בולע פון טאָלעראַנץ

פון פאַפּסט מאַרטין דער 5-טער

אַ אינטערעסאַנטע ערשיינונג אין דער יודי־שער געשיכטע, בעזונדערס פון דייטשלאַנד און איז געווען די בולע פון טאָלעראַנץ, וואָס דער פאַפּסט מאַרטין דער 5-טער האָט אַרויסגעגעבען דעם 25-טען נאָוועמבער 1420.

מאַרטין דער 5-טער איז געוואָרען פאַפּסט אין 1417. דאָס איז איהם ב'שום אַזוי לייכט אָנגעקומען. עס איז אָנגעגאַנגען אַ גרויסער קאַמף פאַר דער הויכער שטעל פון קאַטוילישען העכסטען פיהרער. עס איז פאָרגעקומען אַ שפּאַלטונג, און דער פאַפּסט מאַרטין דער 5-טער האָט געהאַט אַ אַנטי-פאַפּסט (דאָס הייסט אַזעלכער וועלכער איז אַנערקענט געוואָרען אַלס דער פאַפּסט פון אַ טייל פון קאַטאָליקען) קלעמענט דער 8-טער.

איידער ער איז געוואָרען פאַפּסט איז מאַרטין דער 5-טער געהאַלטען געוואָרען פאַר אַן אָרענטלי־כען און גוטען מענשען. נאָך דעם ווי ער איז געוואָרען פאַפּסט האָט מען איהם שוין נישט געהאַלטען פאַר אַזוי גוט. דאָך איז ער געווען פיל בעסער ווי פיל אַנדערע פאַפּסטען, און די יודען האָבען איהם געהאַט צו פערדאַנקען פאַר גרויסע הנחות; בעזונדערס פאַר דער בולע פון טאָלעראַנץ, וואָס ווערט דערמאָנט מיט אַנערקענונג אין דער יודי־שער געשיכטע.

אין טאָג ווען ער איז געוואָרען פאַפּסט האָט ער גראָד אַרויסגעוויזען אַ געוויסע נישט איידעלקייט צו יודען. און מען האָט זיך געשראָקען, אַז דער נייער פאַפּסט וועט זיין שלעכט צו זיי, אָבער זיין בעציהונג צו זיי האָט זיך געביטען צו בעסערען, כאָטש אין אַלגעמיין האָבען זייבע בעציהונגען זיך געביטען צום ערגערען.

מאַרטין דער פינפטער איז געוועהלט געוואָרען אַלס פאַפּסט פון דעם קאָנסיל פון קאָנסטאַנץ, און ווען ער איז אָפּגעפאָהרען פון קאָנסטאַנץ צו פערנעהמען זיין אַמט אין רוים, זענען די יודען פון דער שטאָט איהם געקומען בעגלייטען אין אַ פּראָצעסיע, טראָגענדיג אָנגעצונדענע פאַקלען און די ספרי תורה. דער רב און די ראשי הקהל זענען צוגעקומען צום פאַפּסט און זיי האָבען איהם געבעטען, אַז ער זאָל זיי שענקען טאָלעראַנץ. ער האָט זיי געענטפערט נישט מיט קיין גוטמוטיגען טאָן: „איהר האָט דאָס געזעץ, אָבער איהר פערשטעהט עס נישט. די אַלטע ענטפּלעקונג איז בעזייטיגט געוואָרען דורך דער נייער ענטפּלעקונג". ווי עס פערשטעהט זיך האָט ער געמיינט דערמיט, אַז דאָס קריסטענטום האָט פערנומען דעם פּלאַץ פון יודענטום, און אַז דער נייער טעסטאַמענט האָט בעזייטיגט דעם אַלטען. די יודען האָבען זיך געפיהלט שטאַרק געטראָפען, און זיי האָבען מורא געהאַט פאַר גרויסע גזירות, אָבער ס'איז גראָד אַנדערש געשעהען.

אַרום יענער צייט איז אָנגעגאַנגען אין דייטשלאַנד דער גרויסער קאַמף צווישען די קאַטאָליקען און די הוסיטען (די אַנהענגער פון דעם רעפאָרמער יאָהאַן הוס). די קאַטוילישע בעפעלקערונג פון דייטשלאַנד איז געווען שטאַרק אויפגערעגט

פון היסטאָריקוס

אויף די רעפאָרמער און האָט אויסגעלאָזט דעם גרימצאָרן צו יודען. מען פלעגט זיי בעפאַלען, אויס פליגדערען זייערע הייזער, כאַפּען זייערע קינדער און זיי שמד'ען געגען דעם ווילען פון די עלטערען. אויף דעם וואונש פון קייזער זיגיסמונד האָט דער פאַפּסט מאַרטין דער 5-טער דעם 12-טען פעברואַר 1418 אַרויסגעגעבען אַן ערקלערונג, דורך וועלכער ער האָט אויפ'ס ניי בעשטעטיגט די הנחות, וואָס קייזער רופּרעכט האָט געגעבען צו די יודען פון דייטשלאַנד און סאַוואָי. די הנחות זענען געווען, אַז מען האָט פערבאָטען צו בעפאַלען די יודען אָדער אויסצופּליגדערען זייער האָב און גוטס, און מען האָט פערבאָטען זיי צו שמד'ען מיט געוואַלט.

דער קייזער זיגיסמונד האָט דעם 26. פעברואַר 1418, האָט הייסט מיט צוויי וואָכען שפּעטער, אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו די דייטשע פירשטען, בעאַמטע און שטאָט פיהרער, אַז זיי זאָלען דורכפיהרען די הנחות, וואָס דער פאַפּסט האָט געגעבען די יודען. דער דאָזיגער קייזער, זיגיסמונד, האָט דאָס נישט געטוהן אַזוי אויס גוטסקייט צו די יודען, ווי דערפאַר וואָס ער האָט געוואָלט פון זיי בעקומען אַזוי פיל שטייערען ווי ווייט ס'איז נאָר מעגליך געווען און ער האָט געוואוסט, אַז יודען זענען גע־נייגט פאַר אַ טובה גאָר גוט צו בעצאָהלען.

די ידיעה וועגען די הנחות פאַר די יודען פון דייטשלאַנד און סאַוואָי האָבען זיך פערשפּרייט איבעראַל, און די יודען פון איטאַליען און שפּאַניען האָבען געשיקט דעפּוטאַציעס צו דעם פאַפּסט מאַרטין דער פינפטער, דאָס ער זאָל אויך דורכפיהרען אַזעלכע הנחות פאַר די יודען אין די דאָזיגע לענדער. לויט ווי עס ווערט בעהויפּטעט זענען די יודישע דעפּוטאַציעס נישט געגאַנגען מיט ליידיגע הענד. עס ווערט ערקלעהרט, אַז צו יענער צייט האָט מען נישט געקענט צוקומען צום פאַפּסט מיט ליידיגע הענד, איבערהויפּט האָבען יודען דאָס נישט גע־קענט. אָבער ווי עס איז געווען, די יודען האָבען גע'פועל'ט, און דער פאַפּסט מאַרטין דער פינפטער האָט דעם 25-טען נאָוועמבער 1420 אַרויסגעגע־בען די בולע, וואָס איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „די קאָנצעסיע צו די יודען" אין וועלכער עס ווערט געזאָגט: „אַזוי ווי די יודען האָבען צלם אלקים, און אַזוי ווי ס'איז בעשטימט, אַז דאָס רעשטעל פון די בני ישראל זאָל אַמאָל בעלייזט ווערען, פעראָרדענען מיר, אַז [...] מיט פּרעצעדענטען, וואָס זענען געשאַפען [...] פון אונזערע פאָרגענגער, דאָס מען זאָל [...] בעאונרוהיגען אין זייערע סינאַגאָגען; מען [...] נישט צווינגען צו טרעטען זייערע געזעצען [...] און גערעכטיגקייטען; מען זאָל זיי נישט [...] צו שמד געגען זייער ווילען; מען זאָל [...] צווינגען צו היטען די קריסטליכע חגאות [...] צו טראָגען נייע צייכענס אויף זייערע [...] און מען זאָל נישט שטערען זייערע האַנדלס [...] ציהונגען מיט קריסטען".

די דאָזיגע פאַפּסטליכע בולע האָט [...] אַ גרויסע בערייטונג פאַר די יודען, [...] דערפאַר ווייל דער אַנטי-פאַפּסט פון [...] האָט פריהער אַרויסגעלאָזט אַ בולע [...] גען. די בולע פון ריכטיגען פאַפּסט [...] ראַנט. צי זיי איז פערשטעהט זיך געווען [...] ווירקונג צו דער העצע זיי צו פערפאָלגען [...] פאַפּסט מאַרטין דער פינפטער האָט אויך [...] צו די מאָנאַכען און גייסטליכע פון [...] זיי זאָלען בענוצען מעסיגע ווערטער [...]

זעהר לאַנג האָט די טאָלעראַנץ נישט [...] ערט. אין די לעצטע יאָהרען פון זיין [...] און לעבען, אין 1430 און 1431 האָט [...] מאַרטין דער פינפטער צוריקגעצויגען [...] די הנחות פאַר יודען.

ס'זענען דאָ מענערשע געגענדען אין ניו-יאָרק און ווייבערשע

גאַסען וואו מען זעהט הויפּט-זעכליך מענער, און גאַסען וואו ס'געהן מייסטענס פרויען.-וועלכע געגענדען זענען

(בריף פון ניו-יאָרק)

וואָס ווייטער אַלץ העכער וואַקסט דער קלאָג פון די מענער, אַז די ווייבער פערכאַפּען די וועלט. וואו מען שטעהט, און וואו מען געהט, טרעפט מען באַר זיי, די ווייבער. זיי פערדרענגען אַרויס די מענער פון אַלע פאַכען אין בעשעפטיגונגען, וואָס זענען הונדערטער יאָהרען געווען אַ מענערשער מאָנאָפּאָל. אין פאַבריקען און שפּיטאָלען, אין בענק און אויף לופט-שיפען, אין אַלערליי געשעפטען און אונטערנעהמונגען, מעהרט זיך די צאָהל פרויען, און זיי ווערען די הערשער פון דער וועלט. אַזוי קלאָגען זיך די מענער.

לאָרענס דעניס, דער פרעדיגער פון פאַשיזם אין אַמעריקא, זאָגט, אַז ער האָט אַ מיטעל ווי אָפּצושאַפען אַרבייטסלאָזיגקייט אין לאַנד. דער מיטעל איז זעהר אַן איינפאַכער: וויפיל אַרבייטסלאָזע זע־נען דאָ? — עלף מיליאָן. וויפיל פרויען זענען בע־שעפטיגט? איבער עלף מיליאָן. זאָל מען שיקען די פרויען צוריק אַהיים, צו דער קיך, צו הויז־אַרבייט, צו האָדעווען קינדער און מענער זאָלען פערנעמען זייערע שטעלעס. דער דאָזיגער פּלאַן געפינט אַלץ מעהר סימפּאַטיע ביי די מענער, פער־שטעהט זיך.

אמת, דער פּלאַן איז שוין טיילווייז דורכגע־פיהרט געוואָרען אין איטאַליען און דייטשלאַנד, און קיין גרויסע גליקען האָט ער נאָך דערווייל נישט געבראַכט. מוסאָליני און היטלער און די פאַשיסטען אין אַלע לענדער שטרעבען אָבער אויך

צוליב אַנדערע מאָטיוען, נישט ריין-עקאָנאָמישע, אַרויסצושטויסען די פרוי פון עפּענטליכען לעבען.

איז עס אָבער אמת, אַז די פרויען זענען שוין אַריינגעדרונגען אין אַלע פאַכען און בעשעפטיגונ־גען? איז עס טאַקע אמת, אַז וואו מען שטעהט און געהט, זעהט מען נאָר פרויען?

אַן אינטערעסאַנטער עקספּערימענט [...] נאָר־וואָס דורכגעפיהרט געוואָרען אין ניו-יאָרק און דער עקספּערימענט האָט בעוויזען אַז די געדיכטעסטע געגענדען פון שטאָט זענען די מענער נאָך אַלץ מעהר ווי פרויען. דער עקספּערימענט איז געווען זעהר אַן איינפאַכער. מען האָט אויסגעשטעלט מענ־שען אויף 32 פּלעצער אין די בעלעבטסטע צענטרען פון ניו-יאָרק, זיי זאָלען צעהלען וויפיל מענער און וויפיל פרויען עס געהען פאַרביי. דער רעזולטאַט פון דער צעהלונג איז, אַז מענער זענען נאָך אַלץ די באַלעבאַטים פון דער וועלט.

די צעהלער זענען געשטאַנען צוויי טעג און פערצייכענט יעדען מאַן און יעדע פרוי, וואָס איז פערביי־געגאַנגען אין די קאָכענדיגסטע שעה'ן פון טאָג. די אונטערשטע שורה איז, אַז עס זענען פער־ביי־געגאַנגען 156 טויזענד מעהר מענער ווי פרויען.

וואו זענען זיי איינגעשטאַנען, די צעהלער? אויף וואָל סטריט, אויף פינפטע עוועניו, אַרום פערצעהנטע גאַס, אומעטום וואו מענשען געהען פערביי מאַסען־ווייז און וואָס זענען פערדרעכענט פאַר די געשעפטס־טיילען פון ניו-יאָרק.

די דאָזיגע צעהלער האָבען אויסגעפונען, אַז וואָל סטריט און דער נידריגערער טייל פון מאַנ־העטען, וואו עס געפינען זיך די גרויסע בענק און די ריזיגע פינאַנץ-אינסטיטוציעס, דאָרט איז נאָך אַלץ אַ מאַנסבילשע וועלט. אמת, פרויען קאָנט־ראָלירען איבער אַ העלפט פון רייכטום אין אמעריקא און זיי זענען די וואָס גיבען אויס דאָס געלד, אָבער די פערוואַלטונג פון די פערמעגענס ליגט אין מענערשע הענד.

עס זענען דאָ נאָך געגענטען, וואו די הויזען זענען אַ סך מעהר ווי די קליידלעך. די געגענטען זענען: 14-טע גאַס, צווישען אירווינג פּלייס און 3-טע עוועניו; 42-טע גאַס, בראָדוויי. טיימס סקווער און לעסינגטאָן עוועניו.

איינע פון די איבעראַשונגען פון דער צעה־לונג איז דער פאַקט, וואָס אויף צוויי-און-פער־ציגסטע גאַס, צווישען פינפטע און זעקסטע עוועניוס, זענען דורכגעגאַנגען אַ סך מעהר מענער ווי פרוי־ען. דערפאַר האָט מען געפונען צעהן פּלעצער הע־כער פון 14-טע גאַס, וואו פרויען זענען דורכ־געגאַנגען מעהר ווי מענער.

אינטערעסאַנט איז אויך, אַז פינפטע עוועניו, פון 47-טע ביז 48 גאַס, איז אַ מאַנסבילשע [...] און די ווייבער זענען דאָרט אַ מינאָריטעט.

דער סך-הכל איז געווען, אַז פון די [...] דרייסיג געצעהלטע פּלעצער, איז אין זעכ[...] בען די מענער אַ מעהרהייט, און אין צעהן [...] די פרויען אַ מעהרהייט און אין זעקס איז [...] מענער און פרויען גלייך אויף גלייך.

מענער זענען דאָ מעהר דאָרט וואו [...] פינען זיך גרויסע ביוראָ-געביידעס. אָט [...] איז אינטערעסאַנט: אויף צווייטע און [...] גאַס, צווישען פינפטע און זעקסטע עוועניו [...] בען דאָ אַ סך גרויסע געשעפטען, וואָס [...] בלויז פרויען, און דאָך זענען דאָרט דורכ[...] מעהר מענער. פאַריוואָס? ווייל אויף דע[...] געפינען זיך פיער גרויסע ביוראָ-געביי[...] זיי בעטען אַריין מעהר מענער ווי אַלע [...] געשעפטען פון דעם בלאָק. די צאָהל מענער [...] געווען אויף דעם פּלאַץ מיט 25 פּראָצענט [...] ווי פרויען.

אין וואָל סטריט געגענד זענען געווען [...] צענט פון אַלע געגענטען, וואו מענער זענען [...] אַ מעהרהייט. וואו עס קומט צו פינאַנצען, [...] ווייביג פרויען, כאָטש ווען עס האַלט ביים אוי[...] זענען די פרויען דאָ אויפ'ן ריכטיגען [...] דער ריכטיגער צייט...

אויף איין פּלאַץ דאַון-טאַון זענען פערביי[...] גען פאַר די צוויי טעג 87 פּראָצענט מע[...] בלויז 13 פּראָצענט פרויען. אַזוי שטאַרק [...] מאַנסבילטום אַרום וואָל סטריט.

וואו זענען די ווייבערשע צענטרען? [...] דרייסיגסטע סטריט, זיבען און פופציגסט[...] דער צענטער פון ערשט-קלאַסיגע קליידער[...] מוזיק-סטודיאָס, און עטליכע געגענטען אויך [...] ווי, צווישען די אַכציגער און ניינציגער [...]

מען האָט שוין איינמאָל געמאַכט אַ [...] לונג, מיט דריי יאָהר צוריק, און דעמאָ[...] צאָהל מענשען, וואָס זענען דורכגעגאַנגען [...] אַ סך קלענער ווי היינטיגעס יאָהר. דערפ[...] מען, אַז די בעסערע צייטען האָבען געבראַ[...] קונדען. אָט דערפאַר איז לעבעדיג געוואָר[...] צוויי און פערציגסטע גאַס, אָט דערפאַר [...] מיט מענשען אומעטום, וואו עס ליגען [...] פּרוזשיבעס פון דער ריזיגער ניו-יאָרק, [...] מען קומט אויסגעבען געלד.

דאָס האָט שוין אָבער צו טון מיט דער [...] נער עקאָנאָמישער לאַגע. מיר זענען נאָר [...] געוואָלט צו בעטאָנען, אַז די מענער דאַרפען [...] ווייל נישט שרעקען. די ווייבער האָבען [...] גענומען היבשע טעריטאָריעס, אָבער אַז [...] פערכאַפּט די וועלט, דאָס קען מען נישט [...]

ב. ווייט

אַנטלאָפען פון „דאַמף-טייוול"

צו דער געשיכטע פון ערפינדונגען

חזשאָרדזש סטיפענסאָן, דער גענ[י]אַלער ערפינ־דער פון לאָקאָמאָטיוו, האָט געמוזט יאָהרעלאַנג קעמפען מיט איינזיכטער עקשנות פאַר זיין ערפינדונג. ווען ער האָט געלאָזט וויסען אין לאָנדאָן, אַז ער קליגט זיך אויפצובויען אַ דאַמפוואָגען, וואָס וועט לויפען אויף רעלסען, האָט מען איהם אָפּגעענטפערט מיט אַ שטורעם פון געלעכטער. די אָנגעזעהענ־סטע וויסענשאַפטליכע צייטשריפטען און קערפער־שאַפטען האָבען פיהרליך געוואָרענט דאָס פאָלק געגען סטיפענסאָנס „ווילדען מאָרד שטורעם". עס איז נאָר לעבעדיג — האָבען אַלע איין איין טאָן טע[...]'ט, — צו טראַכטען, אַז אַ לאָקאָמאָטיוו וועט קענען פאָהרען צוויי מאָל אַזוי שנעל ווי אַ פּאָסט וואָגען; און ס'זאָל זיך שוין אפילו עמיצער איינגע־בען צו ענטוויקלען אַזאַ שנעלקייט, וועט אויך קיין מענש זיך נישט איינשטעלען צו מאַכען אַזאַ טייוול־דיגע רייזע, שוין ביים אַרויסקוקען פון וואָגען וועט דעם פּאַסאַזשיר שווינדלען אין קאָפּ, אויב דער צו־שטאַרקער לופטדרוק וועט איהם פריהער נישט טויט־מאַכען. זיי האָבען געגלויבט, אַז אַזאַ מענשליכע חוצפה וועט אַרויסרופען גאָטס צאָרן און ברענגען אַ נייעם מבול אויף דער וועלט.

טשאַגייש איז אויך געווען דאָס לעבען פון דעם פראַנצויזישען אינדזשעניער לעבאָן. וועלכער האָט אָנ־געפיהרט אַ באמת פערצווייפעלטען קאַמף פאַר גאַז־בעלייכטונג אין פּאַריז. די געלעהרנטע האָבען איהם אויסגעלאַכט, האָבען זיך בענומען צו איהם מיט פעראַכטונג, — אַלץ די זעלבע בעקאַנטע געשיכטע. ווען לעבאָן האָט זיי אויסגעלאָדען צו קומען אין זיין לאַבאָראַטאָריע און זעהן מיט די אייגענע אויגען אָט דעם נייעמאָדנעם פלאַם, האָט קיין איינער פון די געלעהרנטע נישט אָנגענומען די איינלאַדונג. אין דעם טאָג פון נאַפּאָלעאָנס קאָראָנאַציע, דעם 18-טען מאַי 1804, איז דער אומגליקליכער ערפינדער דער־שטאָכען געוואָרען פון אומבעוואוסטע מערדער.

ווען דער שטאָט-ראַט פון קעלן, דייטשלאַנד, האָט אין יאָהר 1828 אָנגענומען אַ בעשלוס איינצופיה־רען גאַז-בעלייכטונג אין די גאַסען, האָט די איינ־פלוסרייכע „קעלנישע צייטונג" געשריבען: „אויב עס איז געווען גאָטס ווילען צו בעשאַפען די פינס־טערניש פאַר דער נאַכט, איז מיט וועלכען רעכט זאָלען מיר מענשען זי ליכטיג מאַכען?"

אַנגעטאַפּט דעם דופק

(פעליעטאָן) :—: פון ו. טאַבאַליאַקאָוו

מערקווירדיג איז דאָס אין דער אמת'ען נישט קיין שפּיטאָל, נאָר אַ קליניק. די סטודענטען, וואָס שטודי־רען מעדיצין זענען יעדען טאָג געקומען אַהין בעטראַכטען די קראַנקע. און היינט איז אַ רויטינקער סטודענטעל צוגעשפּרונגען צום חולה. וואָס האָט געהייסען טאַבאַטשניקאָוו און אָנגעטשעפּעט איהם ביי דער האַנט, וואָס ער האָט געוועהנליך געטראָגען דאָס זיי־גערעל, האָט ער אויפ'ן קול אָנגעהויבען צעהלען ווי ס'קלאַפּט ביים חולה דער דופק.

און ער האָט געצעהלט:

— איינס... צוויי... זיבעצעהן... פיר מאָל זיבעצעהן איז...

אַ קורצע ווייל האָט דער סטודענט פון מעדיציין געטראַכט, און נאָכדעם האָט ער געמעלדען אַ זאָג:

— אַכט און אַכציג.

און ער איז שוין געווען פאַרטיג צו נעמען דעם פּליישטיפט און פערשרייבען.

— וואַרט אַ ווייל! האָט טאַבאַטשניקאָוו דער חו־לה, איהם געזאָגט. — איהר האָט שלעכט בערעכענט, דער חשבון שטימט נישט. פיר מאָל זיבעצעהן איז נישט אַכט און אַכציג, נאָר אַכט און זעכציג.

דער רויטינקער סטודענט האָט זיך צולאַכט:

— חולה — האָט ער געזאָגט — דאָ איז איינס פון די צוויי אָדער איך וועל איך קורירען, אָדער איהר וועט מיך לערנען רעכענען.

— איך לערן אייך נישט רעכענען, — האָט דער חולה טאַבאַטשניקאָוו זיך ענטשולדיגט. — אָבער

— אָבער וואָס?

— אָבער חבר; חשבון שטימט דאָך פאָרט נישט.

— מעדיצין האָט פּינקט ווען גראַבע ווענט, וואָס וויסען גאָרנישט, מישען זיך אַריין אין דעם.

— קאָכט זיך נישט, חולה, און מישט זיך נישט אַריין אין מעדיצין.

— איך קאָך זיך נישט — האָט טאַבאַטשניקאָוו געפּרואווט זיך פערענטפערען. — און איך מיש זיך נישט אין מעדיצין. אָבער אַריטמעטיק פיהרט דאָך נישט קיין קאַמף מיט דער מעדיצין. אַלע ווייסען, אַז לויט אַלע כללים פון אַריטמעטיק קומט אויס, אַז פיר מאָל זיבעצעהן איז נישט אַכט און אַכציג, נאָר אַכט און זעכציג. און אויב איהר ווייסט דאָס נישט.

— זאָגט מיר נישט וואָס איך ווייס יאָ און וואָס איך ווייס נישט. — האָט דער רויטינקער סטודענט פון מעדיצין זיך בעליידיגט. — פאַר אייך דאַרף איך קיין עקזאַמען נישט אָפּשטעלען. נישט איהר וועט דער מענש צו אַנטשיידען וועגען מיין ביילדונג. און איך זאָג אייך נאָך אַמאָל: קאָכט זיך נישט!

— איך קאָך זיך נישט.

— ניין איהר קאָכט זיך יאָ. איהר זענט נישט רו־היג. אלס צוקונפטיגער דאָקטאָר ווייס איך ווען אַ חולה איז רוהיג און ווען ער איז נישט רוהיג.

— עס איז אמת, אַז איך בין נישט קיין צוקונפ־טיגער דאָקטאָר — האָט זיך אָנגערופען דער חולה. — אָבער אויב אימיצער קאָכט זיך דאָ, איז דאָס נישט איך, נאָר איהר....

— דאָס איז אַ סקאַנדאַל! — איז דער רויטינקער סטודענט פון מעדיצין געוואָרען בייז. — אויב ייעדער חולה וועט זיך אַריינמישען אין דער מעדיצין, וועט מען דאָך קיינמאָל צו קיין מהלך נישט קומען...

— ווייסט איהר גאָר וואָס? — האָט [...] געשריבען איינגעהמען דעם סטודענט פון [...] אָט איז דער דאָקטאָר און לאָמיר איהם [...]

און ווענדענדיג זיך צום דאָקטאָר אַליין, [...] חולה געזאָגט אָנווייזענדיג אויפ'ן סטודענט:

— דאָקטאָר, ער האָט שלעכט בערעכנט [...] נישט ריכטיג פערשריבען ווי דער פּולס [...] מיר....

איז דער דאָקטאָר צוגעשטאַנען צום [...] אָנגענומען ביי דער האַנט, אויף וועלכער [...] געטראָגען דאָס זייגערל, און פונקט ווי דער [...] פון מעדיצין, האָט ער אויך אָנגעהויבען [...] אויפ'ן קול:

— איינס... צוויי... צוויי און צוואַנ[...] מאָל צוויי און צוואַנציג איז — אַכט און [...] פערשרייבט דאָס.

דער רויטער סטודענט פון מעדיצין האָט [...] דען געשמייכעלט און מיט נצחון אויפ[...] צוויי גרויסע אַכטען.

און דער חולה האָט געקוקט אויף [...] מיטן זייגערל און געצויגען מיט די אַקסל[...]

(סוף: [...]) 119

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 30 נאוועמבער
ט"ז כסלו תרצ"ז

זון-אונטערגאנג 3.25
זון-אויפגאנג 7.47

אנגעהויבן צו בעטראכטען דעם בודזשעט פון דער לאדזער קהלה אויפ'ן יאהר 1937

בעכטען איז פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביי דער קהלה-פערוואלטונג, וועלכע האט אנגעהויבן אויסצוארבייטען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1937.

פרעזעס מינצבערג האט פארגעלעגט, אז מ'זאל דערווייל נישט בעטראכטען דעם שחיטה-בודזשעט, ווייל ס'איז נאך נישט אויפגעקלערט געווארען, ווי אזוי מ'וועט דארפען דעם דאזיגען בודזשעט צוזאמענצושטעלען. ווייטער ערקלערט פרעזעס מינצבערג אז דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1937 וועט האבען אין די הוצאות מיט 100 טויזענד זל. מעהר ווי דער היייעהריגער בודזשעט, ווייל ס'קומען צו די הוצאות אויף אויסצוהאלטען די נייע קהלה'שע תלמוד תורה, דאס קהלה'שע יתומים-הויז א.א. דער פרעזעס האפט, אז דער בודזשעט וועט געדעקט ווערען, ווייל שוין הייי־יאהר האבען די הכנסות פון עטאט און בית-החיים ארויסגעוויזען אב'עודף.

דאזאר רומקאווסקי ערקלערט, אז די איצטיגע קהלה שטעלט שוין צונויף דעם פינפטען בודזשעט, ביז איצט זענען אין די בודזשעט-קאמיסיעס ווי אויך אין אנדערע קאמיסיעס נישט צוגעלאזען געווארען קיין ציוניסטישע פארטרעטער. ביז איצט איז די פערוואלטונג געווען אנ'אויסגעוועהלטע, איצט איז זי נאפראלאגגי'רטע, און זי רעגירט, ווייל מען האט זי געהייסען.

דאזאר רומקאווסקי רעכענט, אז די פערבליבענע מעהרהייט וועט איינזעהן דעם פעהלער, וואס זי האט געמאכט ביים צונויפשטעלען די ביז-איצטיגע בודזשעטען. זי וועט איינזעהן, אז די יודיש-נאציאנאלע בעפעלקערונג, וועלכע טראגט די גרעסטע לאסט פאר דער קהלה, האט ביז איצט גארנישט צוריקבעקומען פון דער קהלה.

איך מאך נישט, זאגט דאזאר רומקאווסקי, מיט אייך קיין שום „אוגאדעס", ווייל דער "תהום צווישען אייך און אונז איז נאך זעהר גרויס, אבער איך האף, אז די מעהרהייט וועט זיך שוין רעכענען מיט דער ווירקליכקייט, וועט פערשטעהן, אז עס ענטשיידעט זיך איצט דער גורל פון ארץ-ישראל. איך וועל פערלאנגען, אז אין בודזשעט זאלען אריינגעשטעלט ווער'ן סומעס פאר'ן קרן-קימת, קרן-היסוד און פאר אלע נאציאנאלע אינסטיטוציעס אין לאדז ווי „תרבות", קורסען, הכשרה א. א. וו. איך לאז מיר איבער פרייע הענד און מיין בעציהונג צום בודזשעט וועט זיין אפהענגיג דערפון, ווי אזוי די מעהרהייט וועט אויסבעסערן איהרע ביז-איצטיגע פעהלערן.

פרעזעס מינצבערג זאגט, אז ער וועט נישט ענטפערן אין איצטיגען מאמענט אויף די פאר־ווארפען פון דאזאר רומקאווסקי, ווייל זיין ער־קלעהרונג טראגט דעם כאראקטער פון א דעקלארא־ציע, פאר וועלכער ס'וועט זיין צייט און ארט אויף דער בודזשעט-זיצונג פון דער פערוואלטונג.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו בעטראכטען די איינצעלנע פאזיציעס פון בודזשעט.

—*X*—

נייער מיליטערישער ראבינער אין לאדז

בעזוכט די לאדזער קהלה

נעכטען ביי־טאג האט אפיציעל וויזיטירט די יודישע קהלה, דער נייער מיליטער-ראבינער פאר'ן לאדזער גארניזאן קאפיטאן דרימער.

קאפ. דרימער איז אויפגענומען געווארען דורך פרעזעס מינצבערג.

פערזאמלונג פון „פראצא"

(א) נעכטען איז אין „פראצא אויף וואדני רינעק 13 פארגעקומען א דעלעגאטען - פערזאמ־לונג מיט דער בעטייליגונג פון 800 מאן—פאר־שטעהער פון דער טעקסטיל=אינדוסטריע סיי פון אנדערע אינדוסטריע=געביטען.

עס האבען גערעדט: דעפ. וואשקיעוויטש, לייטער סאכא, דורקא און טשעשלאק.

צ. א. איז אויך ארומגערעדט געווארען די פראגע פון ווינטער-הילף, וועגען וואס עס איז אנ־גענומען געווארען אנ'ענטשפרעכענדע רעזאלוציע.

די פערזאמעלטע האבען אויך ארויסגעטרא־גען א רעזאלוציע אין וועלכער עס ווערט געפא־דערט צוריקצושטעלען וואס גיכער די זעלבסטפער־וואלטונג אין דער „אובעזפיעטשאלניע".

א פסק פון א שיכור

(א) דער 23-יאהריגער מאריאן טשעכאווסקי (פון אדינצא 67) איז צודיקגעגאנגען א היים שיכורערהייד און געהאלטען אין איין פערטשעפען די פערבייגעהער. אין רעזולטאט האט ער געהאט א וויסטען סוף, ווארום מ'האט איהם גוט אפגע־הרג'עט און ער האט בעקומען וואונדען אין קאפ און פנים.

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אהיים.

זעלבסטמארד פון אנ'אומבעקאנטער

(א) אויף פאמארסקא גאס, נעבען נומער 25 האט אנ'אומבעקאנטע פרוי פון אנ'ערך 20 יאהר זיך געסמ'ט מיט זאלץ-זויער און איז אוועקגעפא־לען א פער'חלשטע.

אז ס'איז אנגעקומען פאגאטאוויע און זי גע־נומען ראטעווען. האט זי זיך נישט געלאזט, און אז ס'איז דאך געלונגען זי אפצומינטערן האט זי נישט געוואלט אנגעבען איהר נאמען און וואס איז געווען די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד.

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט ז"י ראדא־גאשטשער שפיטאל

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 56, tel. 129=77.

Składajcie ofiary na zimową pomoc dla bezrobotnych.
Konto PKO Nr. 70.200 Pomoc Zimowa.

ענדעקעס שווער פערוואונדעט א יוד אויף קילינסקיעגא-גאס

(ז) נעכטען זענען ענדעקישע כוליגאנעס, בעוואפענט מיט שטעקענס באפאלען און געשלאגען יודען אויף קילינסקיעגא 32.

צווישען אנדערע איז שווער פערוואונדעט געווארען אין קאפ דער 70-יאהריגער ישראל פוקס (11. ליסטאפאדא 50), וועלכען פאגאטאוויע האט ערטיילט ערשטע הילף.

די כוליגאנעס זענען ענטלאפען נאך איידער פאליציי איז אנגעקומען.

מעהר זעהען זיי נישט...

געגען וואס עס פראטעסטירען די פוילישע לעהרער

(א) נעכטען איז אין לאקאל פון לעהרער־פערבאנד אויף זאכארניע 72 פארגעקומען אנ'־אלגעמיינע פערזאמלונג פונ'ם פוילישען לעהרער־טום, אויף וועלכער עס איז ארומגערעדט געווארען די אלגעמיינע לאגע, און ס'זענען געהאלטען גע=ווארען איינינע פאך-רעפעראטען.

צוו. אנד. האבען די פערזאמעלטע ארויס־געטראגען א פראטעסט געגען די ארויסטרעטונגען פון א געוויסען מין יוגענד אויף די אוניווערסיטע־טען, וואו עס ווערען דעמאלירט די מכשירים־ארכיוועז א. ד. גל. און מ'שטערט אין לערנען אנ־דערע סטודענטען. דער דאזיגער וועג פיהרט נישט צו א גרויסען בעפרייטען פוילען, נאר צו אנארכיע און אפשוואכונג".

גאנץ גערעכט. אין די הונדערט פראצענט גערעכט, אבער... וואו זענען, חוץ די דעמאלירטע מכשירים און ארכיוועז, די דעמאלירטע יודען ? !

ווינטער=הילף=אקציע פון „תומכי אורחים"

פאר ארימע בכבוד'ע פאמיליעס

אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס ה' משה בענ־דעל איז זונטאג פארגעקומען א גרעסערע זיצונג אויף וועלכער ס'איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען אדורכפיהרען א גרעסערע הילף=אקציע אויף די ווינטער-חדשים. סעקרעטאר לייזעראוויטש ווייזט אן אויף די הערשענדע נויט אין דער יו־דישער גאס, און גיט אויך אן א רייה פאקטען און בילדער פון ליידענדיגע יודישע משפחות, וועלכע נויטיגען זיך אין הילף. עס זענען פערהאן טויזענ=דער יודישע משפחות, וואס געהן טאג = טעגליך אוים פאר הונגער און שטארבען איינציגווייז צוליב די הערשענדע נויט און דחקות, וואס עס הערשט ביי זיי אין שטוב, און ער זאגט זיך ארויס, אז „תומכי אורחים" דארף אין יעצטיגען מאמענט שוין אונטערנעהמען א גרעסערע הילף=אקציע אויף די ווינטער-חדשים, און די הילף-אקציע זאל זיין גע־ווידמעט מעהרסטענטייל פאר אזעלכע בכבוד'ע יודען, וועלכע שעהמען זיך צו שטעלען אין די רייהען ביי די קאמיסאריאטען בכדי צו רעגיסטרי־רען און זיי ווילען בעסער שטארבען און נישט זיך ווענדען נאך הילף.

ס'רעדען נאך וועגען דער הילפס-אקציע ה' מ. גרינבערג, דאן אפעלירט פרעזעס ה' מ. בענדעל צו אלע אנוועזענדע דאס יעדער זאל העלפען אר־גאניזירען די ארבייט פון די ווינטער הילפס=אקציע ביי „תומכי אורחים". ס'ווערט דאן בעשלאסען איינ־צואָרדנען יעדע 2 וואכען א פערטיילונג פון קאר־טאפעל, קוילען, מעקלעך-פראדוקטען.

די 1-טע פערטיילונג וועט פארקומען מאנטאג דעם 14'טען דעצעמבער ד. י, ווי ס'וועט פערטיילט ווערען א געוויסען סכום קוילען, מאנטאג דעם 28. דעצעמבער וועט ווערען פערטיילט קארטאפעל, מאנטאג דעם 11=טען יאנואר וועט פערטיילט ווע־רען פראדוקטען אין נאטור.

ס'איז אויך בעשלאסען געווארען צו פערגרע־סערען דעם סכום פון די אומזיסטע מיטאגען פאר ארימע פאמיליעס אויף דער צייט פון די ווינטער־חדשים, ס'איז צו גלויבען אז די לאדזער יודישער בעפעלקערונג וועט וויסען ווי געהעריג אבצושאצען די וויכטיגקייט פון דער הילפס=אקציע און זי וועט ווי תמיד בעווייזען איהר מיט הילף פאר דער גע־זעלשאפט „תומכי אורחים

פאבאר 1916

(א) היינט דעם 30-טען נאוועמבער דארפען זיך מעלדען צו איבער - רעגיסטראציע אין דער מיליטער אפטיילונג ביי דער שטאט־פערוואלטונג (פעטריקא־ווער 165) די יונגעלייט פון יאהר־גאנג 1916 — פון אלע קאמיסאריאטען — וועלכע האבען זיך נישט צוגעשטעלט צום בעשטימטען טערמין, מחמת פערשיידענע סיבות.

צוזאמענפאהר פון סעזאן־ארבייטער

(א) נעכטען איז אין לאקאל פון סעזאן־ארבייטער-פערבאנד (פאדלעשנא 26) פארגעקומען א זיצונג פון צווישענשטעטישען סעזאן-ארבייטער־צוזאמענפאהר.

דער צוזאמענפאהר האט זיך ארויסגעזאגט פאר'ן אנערקענען אונטערשטיצונגען פאר אלע, אהן אויסנאהם סעזאן-ארבייטער, אויב זיי וועלען האבען אפגעארבייט לוים'ן געזעץ די 26 וואכען.

פון אלפוילישען צוזאמענפאהר פון שטאט-בעאמטע

(א) נעכטען איז פארגעקומען דער המשך פונ'ם אלפוילישען צוזאמענפאהר פון שטאט-בעאמטע.

צ. א. האט דער צוזאמענפאהר פעסטגע־שטעלט, אז קאמיסארישע פערוואלטונגען פון קא־מונאל-פערבאנדען זענען אין א סתירה מיט'ן גייסט פון זעלבסטפערוואלטונגען, און דעריבער ווערט די הויפט-פערוואלטונג אויפגעפאדערט אנצוהויבען אנ'אקציע וועגען ליקווידירען די צייטווייליגע קא־מיסארישע שטאט-פערוואלטונגען:

פראפ. פעראיין פון דער קינא=בראנזשע

גרינדעט אין לאדז אנ'אפטיילונג

אין לאדז איז געגרינדעט געווארען אנ'אפ־טיילונג פון פראפ. פעראיין פון דער קינא-בראנזשע די צענטראלע נעמט ארום אלע קינא=ארבייטער אין פוילען.

אין צייטווייליגען פרעזידיום זענען אריין די ה"ה: ולאדיסלאוו שטשעטשינסקי—פרעזעס, שלמה הערצבערג—סעקרעטאר, וולאדימאר הערצבערג — קאסיר.

ארונטערגעפאלען פון א בריק

(א) נעכטען איז פון דער באהן-בריק אין ראקיטשיע ארונטערגעפאלען די 64-יעהריגע אנ־טאנינא קולעשא (פון שלאנזקא-גאס 12).

זי איז ארונטערגעפאלען פון א הויך פון 20 מעטער און זיך צובראכען די ריפען און ביידע פיס. פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אין א געפעהרליכען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

KINO TEATR
MIRAŻ
די גרעסטע סענסאציע פון אלע עקראנען אין גאר דער וועלט!
אונזער גרעסטער שטערן, די געניאלע
מאלי פיקאן
אין הומארפולען און דערפרייענדען יודישען פילם
יודעל מיט'ן פידעל
הארציגע יודיש לידער געשריבען פון איצעק מאנגער. מוזיק פון א. עלשטיין.
שפאנענדער אינהאלט!
רייכע אויסשטאטונג! פרעכטיגע מוזיק!

לעצטע וואך! ▬ אומאפרופליך ▬ לעצטע וואך!
נאר נאך עטליכע געזעגנונגס-הנחה-פארשטעלונגען!
פון אמעריקאס וועלט-קינסטלער
לוסי און מישא גערמאן
היינט, מאנטאג, 9.15 אוונט עקסטרא הנחה-פארשטעלונג!
לעצטע געלעגענהייט צו בעוואונדערן דעם גרויסען וועלט-שלאגער
מאמע און שוויגער
בילעטען פון 11 פריה ביי דער טעאטער-קאסע.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27. טעל. 112-25.
דיר. ד. צעכמייסטער
היינט ספעציעל ביליגע פרייזען
פון 54 גר. ביז 2 זל.
אכטונג! סענסאציע!
דינסטאג מיטוואך } נאר 2 מאל
צו ביליגסטע פרייזען
די גרעסטע וועלט-סענסאציע
רחל'ס קינדער

טרויער פערזאַמלונג לכבוד ד״ר טהאָן ז״ל

אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

צוליב די שלשים נאָכ׳ן טויט פונ׳ם פיהרער פון פוילישען יודענטום, דעם ציוניסטישען וועטעראַן מיטגליד פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט, ד״ר יהושע טהאָן ז״ל, וועלכע פאַלען אויס די קומענדע וואָך, אָרדענט איין די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע מוצאי שבת, דעם 5 ד.ח. 9 אָוועגד אין אייגענעם לאָקאַל אַ פערזאַמלונג געווידמעט דעם אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם.

מיט אַ רעדע וועגען לעבען און שאַפען פון גרויסען יוד און ציוניסטישען פיהרער וועט אַרויס־טרעטען ה׳ ד״ר מ. ברודא, אייבער פון די יוגענד־פריינד פון פערשטאָרבענעם ד״ר טהאָן ז״ל.

ד״ר נחום גאָלדמאַן קומט קיין לאָדז

גרויסער רעפעראַט אין פילהאַרמאָניע

לויט אַ ידיעה, וואָס איז דערהאַלטען געוואָרען פון וואַרשאָ, וועט אין די באַהענטסטע טעג קומען קיין פוילען אויף אַ קורצען בעזוך דער פאָרשטעהער פון דער יודישער אַגענץ ביים פעלקערבונד אין זשע־נעווע, וויצע-פאָרזיצער פון ציוניסטישען אַקציאָנס קאָמיטעט, ד״ר נחום גאָלדמאַן.

ד״ר גאָלדמאַן וועט ביי דער געלעגענהייט אויך קומען קיין לאָדז, און וועט דאָנערשטאָג, דעם 10 דעצעמבער אַרויסטרעטען אין פילהאַרמאָניע-זאַל מיט אַ גרויסען רעפעראַט וועגען דער לאַגע אין וועלט־יודענטום, ציוניזם און ארץ־ישראל.

פרטים וועגען בעזוך פונ׳ם אָנגעזעהענעם ציוניסטישען פיהרער אין אונזער שטאָט וועלען מיר נאָך מיטטיילען.

וועגען שניידער-אַרבייטער־שטרייק

(בריף אין רעדאַקציע)

צו דער רעדאַקציע „נייער פאָלקסבלאַט״!

אין דער נאָטיץ „די פינפטע וואָך פון שניידער־שטרייק״, וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין אייער חשובער צייטונג פון 29 ד.ח. האָבען זיך אַריינבעקומען אַ גאַנצע רייה אונפינקטליכקייטען, וועלכע דער שטרייק-קאָמיטעט האַלט פאַר נויטיג גלייכצושטעלען:

1) דער שטרייק דויערט שוין די 6־טע וואָך;

2) די צאָהל שטרייקענדע אַרבייטער און כאַלופּ־ניקעס דערגרייכט ביז 900 מאַן;

3) נישט ריכטיג איז אָנגעגעבען אין דער נאָ־טיץ, אַז די אַרבייטער-פאָרשטעהער זאָלן האָבען איבערוועגירט ביי דער מאַכט וועגען שטרייק;

4) דער שטרייק-קאָמיטעט, ווילענדיג ליקווי־דירען דעם שטרייק, האָט רעדוצירט די פאָדערונגען וועגען דער לוין-הוספה פון 20 אויף 10 פראָצענט און אויך איינגעגאַנגען אויף אַ קאָמפּראָמיס וועגען די פאָרמעלע רעכט פון די כאַלופּניקעס; דאַגעגען די מייסטערס האָבען זיך איינגעקשנט און ווילען בישט מעהר באַגעבען ווי 7 און אַ האַלבען פראָצענט — אַזוי אַרום פאַלט די פעראַנטוואָרטליכקייט אויף די מייסטער, וואָס פערשלעפּען דעם שטרייק צוליב 2 און אַ האַלבען פּראָצענט.

דער שטרייק-קאָמיטעט ביי דער סעקציע פון כאַלופּניקעס שניידער - בעשטעלט ביים האַנדוועךקער - פעראיין אין לאָדז.

זלמן רייזין אין לאָדז

אנגעהויבען אַ זאַמעל-אַקציע לטובת י. וו. א.

שהערנעכטען איז געקומען קיין לאָדז, אין שייכות מיט דער נייער געפּלאַנטער ייוואָ=אַקציע אין לאָדז, דער בעקאַנטער ליטעראַטור-פאָרשער און לעקסיקאָגראַף, רעד. זלמן רייזין פון ווילנע.

זלמן רייזין געהער צו דעם זעלטענעם טיפּ יודישע כלל-טוער — מענטשען פון גרויסען פער־נעהם און אַמביציע און פון אונגעהייערער ענער־גיע, וואָס בעווייכערט שטאַרק די פּאָזיציעס פון אונזער קולטור, און שאַפט — חידושים.

אָפּס — יש מאין.

אויב עס איז ביי אונזע״ע שווערע און אָרימע פערהעלטענישען מעגליך געווען דאָס ענט־שטיין און די עקזיסטענץ פון אַזאַ קולטור-פּאָזיציע, ווי עס איז דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינ־סטיטוט אין ווילנע, איז עס בלתי שום ספק אין דער גרעסטער מאָס צו פערדאַנקען דעם ענטוזיאַס־טישען מסירת נפש׳ריגען טעמפּעראַמענט פון אַזאַ יחיד, ווי זלמן רייזין.

פאַר אַזאַ גלויבען און ענערגיע טרעט אָפּ אויף צוריק יעדע אונמעגליכקייט, און דאָס שווער־סטע, דאָס אומבעזיגבאַרסטע, ווי עס איז די דורכ־שניטליכע יודישע אינדיפירענץ, ביטול און בטלנות־ווערט לייכט בעזיגט, און עס וואַקסען אויס בע־וואונדערונגסווערטע-ווערק.

מיר זענען זיכער, אַז זלמן רייזינ׳ען וועט אויך דאָס מאָל געלינגען אויסטרייסלען די יודישע כלל-גלייכגילטיגקייט לטובת דעם שיינדעל פון אונ־זער זעלבסטבעוואוסטזיין — פאַר דעם „ייוואָ״.

ברוך הבא, זלמן רייזין!

זאַל פילהאַרמאָניע
טעל. 213-84

היינט 8.30 אוונט IV מייסטער-קאָנצערט
Jacques THIBAUD
פענאָמענאַלער פידל שפּילער פון וועלט-רוהם
TASSO JANOPONLO :ביים פּאַרטעפּיאַן

בילעטן צום פרייז פון 1 זל. ביז 6 זל׳
פערקויפט די קאַסע פון פילהאַרמאָניע

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע גרייט זיך צום 12־טען לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין פוילען האָט אָנגעהויבען די פאַרבערייטונגס-אַרבייט צו איהר 12־טען לאַנדעס-צוזאַמענפאָהר.

די צוזאַמענפאָהרען פון דער ציוניסטישער אָר־גאַניזאַציע רופען שטענדיג אַרויס גרויס פּעראינ־טערעסירונג אין דער גאַנצער ציוניסטישער בעוועגונג אין לאַנד, ווי אין דער יודישער עפענטליכקייט אין פוילען בכלל. פון די דאָזיגע צוזאַמענפאָהרען זענען שטענדיג אַרויס בעשלוסען און לאָזונגען, וועלכע האָבען געפונען אַ ברייטען אָפּקלאַנג אין די לייטענדע אינסטאַנצען פון דער ציוניסטישער וועלט-בעוועגונג, און נישט זעלטען בעאיינפלוסט זייערע האַנדלונגען און שריט. אויך אויפ׳ן געביט פון דער לאַנדעס-פּאָליטיק זענען די בעשלוסען פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע געווען דער אָנזאָג פון פּאָליטישע אָריענטאַציע און ריכטליניען, ביי וועלכע עס וועלען זיך האַלטען גרויסע מאַסען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

דער ציוניסטישער צענטראַל-קאָמיטעט האָט צו דער פאַרבערייטונגס-אַקציע צום 12־טען לאַנדעס צוזאַמענפאָהר אַרויסגעשטעלט די לאָזונג: „וויפיל שטימען צום קאָנגרעס, אַזוי פיל מיטגלידער צום צוזאַמענפאָהר״. בערך 40 טויזענד שטימען האָט בעקומען די „ליסטע פון דער ציוניסטישער אָרגאַ־ניזאַציע אין פוילען״ צום 19־טען ציוניסטישען קאָנ־גרעס און אַזוי פיל מיטגלידער דאַרפען אויך רע־גיסטרירט און ווערבירט ווערען צום 12־טען צו־זאַמענפאָהר.

דער ציוניסטישער צ. ק. האָט אויף זיין לעצ־טער זיצונג בעטראַכט די לאַגע אין דער עליה נאָכ׳ן בעשטימען דעם ווינטער-שעדיול. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו ווענדען זיך צו דער אַגענץ אין צוזאַ־מענהאַנג מיט דער פערטיילונג פון די סערטיפי־קאַטען, צווישען אַנדערע אויך וועגען סערטיפיקאַטען פאַר עסקנים און פערדינסטפולע ציוניסטען.

דער עליה-רעסאָרט פון צ.ק. בעאַרבייט איצט די רשימה פון די קאַנדידאַטען פון דער ציוניס־טישער אָרגאַניזאַציע צו דער עליה מיט׳ן איצטיגען שעדיול.

פון דער וואַרם-שטוב ביים „בית-עם״

נעכטען איז אין דער וואַרם-שטוב פאַר יודי־שע קינדער פון די פאָלקס-שולען ביי׳ם „בית-עם״ פאָרגעקומען אַ צוזאַמענטרעף פון מיטגלידער און סימפּאַטיקער פון דער אינסטיטוציע.

פּראָפעס ה׳ מ. רייבענבאַך ערקלערט פאַר אַלע אַנוועזענדע די בעדייטונג פון אַ וואַרם-שטוב פאַר יודישע קינדער אין די ווינטער-חדשים. אין אַ צייט ווען אין פיעל יודישע-שטובען איז קאַלט און פינס־טער און די קינדער לעגען זיך שלאָפען אָפּט אָן אַ נאַכט-עסען, די וואַרם-שטוב גיט דעם קינד אַ אָרט וואו צו פערברענגען אין אַ קינדער-סביבה, און פערענדיגט די לעקציעס און בעקומט אויך אַנ־אייגענע-ברויט.

די אַנוועזענדע האָבען מיט גרויס-אָנערקע־נונג אונטערגעשטראָכען די וויכטיגע בעדייטונג פון דער לייסטונג פון דער פערוואַלטונג פון „בית-עם״, נאָכדעם ווי ס׳ריידען נאָך די ה״ה: קליפ, ניימאַן און דר. שפּאַרן ווערט בעשלאָסען צו ווענדען זיך צו דער געזעלשאַפט וועגען פערשרייבען זיך אַלס מיטגלידער אין דער נוצליכע אינסטיטוציע.

גוט מאָרגען!

איצט ווייסט ער שוין!„

נאָך דער „אָקופּאַציע״ פון אוניווערזיטעט, האָט מען דאָרט געפונען פאַרלעך אין אינטימע פאָזעס, דערטער פעטשער פון בראָנפען, גיענישע גומי־אַרטיקלען.

(פון דער פרעסע)

אַבי מיר האָבען געמיינט, אַז אונזער „געטרייער לעזער״ איז איינגעשפּרונגען געוואָרען. אַ צייט נישט געוויזען זיך. נעכטען איז ער ווידער געקומען. ווידער מיט אַ „נייעם פאָלקסבלאַט״ ... האַנד.

— וואָס איז די מעשה, פאָנ׳ע „געטרייער לעזער״, וואָס מ׳זעהט אייך נישט? קראַנק, חלילה?

— נו, קראַנק נאָר! הייגטיגע צייטען ... געזונדער פאַר אַ יוד צו זיצען אין שטוב. ... דאָך נאָך אַמאָל חס־וחלילה „פּראָוואָצירען״ ... קען... כ׳וואָלט איצט אויך נישט אַרויס אין ... ווען נישט אָט אָ די מעשה...

— וועלכע מעשה?

— נו, די מעשה מיטן אוניווערזיטעט. ... איז מיר קלאָר געוואָרען, פאַרוואָס די ... סטודענטען טרייבען די יודישע חבֿרים. איצט ... שטעה איך ערשט די גאַנצע מעשה.

— וואָס פערשטעהט איהר?

— איך זעה צוויי זאַכען: ראשית, זעהען ... אַז זיי זענען שרעקליכע פּאַטריאָטען, אַנשטאָט ... טען „שאַשט״ מען אויף וואָס די וועלט ... כדי... צו בעריהרען דעם מלוכה׳שען שפּירט ... פּאַל.

וואָס נאָך זעהט מען? מ׳זעהט, אַז זיי שטו... דאָס באַנק-וועזען: זיי מאַכען דאָרט „באַנקעט... ציעס״....

דריטענס:

דריטענס, זענען זיי די היטער פון שלום ... אוניווערזיטעט פערטריבען זיי וחשגען „שומר הפּ... פירטענס:

פירטענס, זענען זיי אויסען, אַז פון דער ... קיישער אָקציע זאָל עפּעס אַרויסקומען, און פון ... „אָקציעס״ איז צו זעהען, אַז פון זייער „קאַמף״ ... יוהדען, וועט זיכער עפּעס „אַרויסקומען״....

וואָס נאָך האָבען זיי בעוויזען? זיי האָבען ... וויזען, אַז מיטן אַרויסיאָגען די יודישע אקאדעמ... זענען זיי אויסען געווען, זיך אויסצוהיטען פון ... סטן־שאַנדע״. אויב שוין „עפּעס טון״, זאָל עס ... מיט ריינע אַריערים...

— איצט ווייס איך שוין — האָט טענהדיגט ... „געטרייער לעזער״. איצט איז מיר קלאָר געוואָר... וואָס די ענדעקישע סטודענטען זענען אויסען ... זייער קאַמף געגען יודען — צוליב ריין „פּאַטרי... שע״ טעמים.

אַב—נער

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(אַ) היינט דיזשורירען: ס. סאָן (פּלאַץ ... טשעלני 8), אַ. כאַרעמזאַ (פּאַמאָרסקאַ 12), וו. ... ניער (פּעטריקאַווער 67), י. זאַיאַנטשקאָוויטש (... ראָמסקיעגאָ 37), ז. גאַרטשעצקי (פּזשעיאַזד 59 ... מ. יעפּשטיין (פּעטריקאַווער 25), ז. שיטאָנסקי ... ריזאָלניטשאַ 75).

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 30־טען נאָוועמבער

6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.35 ... זיק (פּליטען), 8 אוידיציע פאַר שולען, 11.30 אוידיציע פאַר שולען, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 פּליטען, ... שמועס, 12.50 ידיעות, 1 „אַ שעה אין איטאַליען״ (... טען), 2.57 לאָדזער בערזע, 3 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאַמע - קאָנצערט, 3.40 קינדער-מעשה׳לעך, ... פּאָפּורי (פּליטען), 4.15 רעפעראַט, 4.30 אַריעס און לידער (פון פּויזען), 5 „דער נאָוועמבער - אויפשטאַנד״ — ... רעפעראַט, 5.15 קאַמעראַל - קאָנצערט, 5.50 שמועס, 6 ... טועלער שמועס, 6.10 שמועס 6.20 סאַלאָן-מוזיק, 7 ... די סטודענטן, 7.30 קאָנצערט, 8.45 אָוונט-ידיעות, 8.55 אַקטועלער שמועס, 9 מוזיק, ליטעראַרישע אויד... ציע, 9.30 לידער, 10 סימפאָנישער קאָנצערט.

ווען מ׳צאָהלט דירה-געלד פאָראויס

מיר האָבען שוין איינמאָל אויפמערקזאַם געמאַכט אויף די שווערע קאָנסעקווענצען אויף וועלכע ס׳זעהן גאַנץ אָפט אויסגעשטעלט לאָקאַטאָרען וועלכע בעצאָהלען דירה-געלד פאַר אַ לענגערע צייט פאָר־אויס.

ס׳האַנדעלט זיך וועגען דעם וואָס געוויסע נישט געוויסענהאַפטע ווירטשלייט וויסענדיג אַז זייערע הייזער דאַרפען פערקויפט ווערען אָדער אויסגעשטעלט ווערען אויף אַ ליציטאַציע בעמיהען זיך אַרויסצוקריגען פון זייערע לאָקאַטאָרען דירה-געלד פאַר אַ לענ־גערע צייט פאָראויס.

ס׳קומען אין דעם פאַל אין בעטראַכט צוויי־ערליי קאַטעגאָריעס לאָקאַטאָרען: לאָקאַטאָרען וועלכע האַל־טען זיך ערשט ביים אַריינציהען אין אַ דירה און לאָקאַטאָרען וועלכע וואוינען שוין אין די דירות.

וואָס שייך אַלטע לאָקאַטאָרען ווערט זיי אָנערקענט דאָס בעצאָהלטע דירה געלד בלויז פאַרן לויפענדען דירה־געלד בפרט ווען ס׳האַנדלט זיך וועגען אַ הויז וואָס איז אויסגעשטעלט געוואָרען אויף אַ ליצי־טאַציע.

גאַנץ אַנדערש איז אָבער ווען ס׳געהט וועגען נייע לאָקאַטאָרען. לגבי זיי ווערט אָנערקענט דאָס בע־צאָהלטע דירה־געלד העכסטענס פאַר צוויי קוואַרטלען. הונדערטער אַזעלכע פּראָצעסען זענען לעצטענס פאָרגעקומען און אַלע האָבען זיך פערענדיגט לרעה פון די לאָקאַטאָרען, אויב זיי האָבען געהאַט בעצאָהלט פאַר לענגערע טערמינען פאָראויס.

דאַרפען העריבער די רעפלעקטאַנטען אויף אַ ניי־ער דירה זיין געוואָרענט נישט צו צאָהלען פאַר אַ לענגערער צייט פאָראויס, ווי פאַר אַ האַלב יאָהר און אין דעם פאַל איז אַלץ איינס צי ס׳ווערט גענומען געלד אָדער וועקסלען, קוים פאָדערט דער פּאָרהידיגער פאַר אַ לענגערע צייט פליהער מוז דער דינגער פאָדער־ען אַז דער איינצאָהל זאָל אריינגעטראָגען ווערען אין דער היפּאָטעק.

אַנדערש ריזיקירען זיי נאָכאַמאָל צו מוזען בע־צאָהלען פאַר דער שוין בעצאָהלטער צייט.

צום סוף דאַרף נאָך צוגעגעבען ווערען אַז אויב אַנ׳אַלטער לאָקאַטאָר צאָהלט דירה־געלד פאַר לענגער ווי אַ קוואַרטאַל מוז ער אונבעדינגט נעמען אַ קווי־טונג מיט אַ בעשטעטיגטע דאַטע דורך אַ רעיענט.

י. א.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
I
„אונזער זונעלע״
אין דער הויפּט-ראָלע
SHIRLEY TEMPLE
II
דער מענש,
וואָס האָט צוקלאַפּט די באַנק
אין מאָנטע=קאַרלאָ
אָנהויב טעגליך 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג,
שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער ביי טאָג.

1=טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן=באַקען און יאַסלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77.
עמפּפאַנגס-שעה׳ן פון 9 פריה ביז 12 ביי טאָג.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 49-07
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער · שוועכע-בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

די בעסטע
און
געזונדסטע
זענען
די 4=וואַטקאַווע
גילזען
„OSMAN״

ספארט-בעוועגונג

דר. יעקב האנדזעל.

דאס פאמיליען-לעבען און דער ספארט

פרייטאג אויף דער נאכט, קומט זיך צונויף די גאנצע משפחה, מען ווילט זיך, מען „לעבט זיך אויס פאמיליער" אבער מען קוקט זיך, אום און דער בן יחיד איז נישטא.

„זיכער ווידער געגאנגען אין קלוב אריין דער תכשיט". זיפצט די מאמע, אזוי יעדען טאג, כמעט, און אפילו הייבט פערגעסט ער אויך, אז ער האט א משפחה", איינמאל איז עס פרייטאג, א אנדערשמאל שבת אדער זונטאג, דער טאג אין וועלכען דער בחור דארף אפהיטען דאס גליק פון דער פאמיליע, דא איז עס די מוטער, ערגעץ-וואו איז דער פאטער, די גע־שוויסטער אדער גאר, אן אייגען ווייב.

פרעגט זיך אלזא אן ערנסטע און וויכטיגע שאלה איז דער ספארט ווירקליך א פאמיליען-צושטערער, איז די בעציהונג פון דעם היינטיגען יונגען מענש צו זיין משפחה, אן אנדערער, ווי די בעציהונג פון זיין ספארטלעך טעט־גען חבר?

עס איז קיין ספק נישט, אז היינט לעבט מען ווייניגער „אין דער משפחה", ווי פאר דער מלחמה: דאס בערוועגע לעבענסטעמפא, דער שווערער קאמף פאר חיונה, די פילפארביגקייט פון פעראינטערעסי־רונגען — דאס זענען די גורמים דערפון. אויך דעם פארוואלרה, אז דער ספארט לאקונרט די פאמי־ליענבענדער, האט אין געוויסען מאס, זיין בערעכטי־קייטען, בעזונדערס א. א. וו. אבער אויך אין די טעג ווען שבת און זונטאג זענען אלע פאמיליען-פייערליכ־קאלן אויס אלע ספארט-שפילן, מייסטערשאפטן, קלוב אימפרעזעס. דער עלטערער דור זיצט און טענה'ט און „ווילט זיך", דעם יונגען ציהט עס אויף דעם ספארט-פלאץ, דער יונגער פערבאכלעסיגט די ימים-טובים פון די אלטע און די שטוב פילט זיך גע־קרענקט און בעליידיגט. אזוי איז עס היינט, אזוי איז עס אבער געוועזען שטענדיג מדור־דורות, אין אין די „אלטע גוטע צייטען", אביסעל מעהר טאקט מצד דער יוגענד און אביסעל מעהר פערשטענדניס מצד די אלטע וואלט דא ערשפארט א סך בייז בלוט, ערגער און קרענקונג.

„טעמפארא מוטאנטור, עט נאס מוטאמור אין איליס" די צייטען בייטען זיך און אויך מיר ענדערען זיך מיט דער צייט. שווער צו פערלאנגען, אז דער יונגער היינטיגער מענש מיט זיין פילפארביגער לע־בענס-עקספרעסיע זאל בתמימות אפהיטען דעם גאנצען טראדיציאנעלען באגאזש, וועלכען ער האט אפשר געזעהען ביי זיינע עלטערען אין דער היים, דאס לע־בען פערלאנגט פון איהם אן אנדערע — איך ווייס נישט: א בעסערע צו אן ערגערע — איינשטעלונג צו דעם לעבענס, אויסדרוקס פארמען, עס האט זיך אויך געביטען די ערציהונג, זי איז, און מיט רעכט, א פרייערע, א מעהר אינדיווידועלע, זי גיט דעם קינד ענטוויקלונגס-מעגליכקייטען, זי בינדט איהם נישט אין פעסטע קייטען פון שלעכט-בע־גריפענער דיסציפלין, וואס איז געווען ברוטאל, עיא־אסטיש, טיילמאל בלינד און אינסטינקטיוו. פאר עלטערן אינטעליגענטע, וואס זענען נישט טויב און פערקענט אין שטייפע פארמען, איז דער יונ־גער זוהן, אדער טאכטער א פריינד; אהן פחד און הארציקלעמעניש, פריי און פריינדשאפטליך, קומט ער צו עלטערן, אלס צו ערפאהרענע, עלטערע, ראטגעבער. ער מוז גאר געפינען אן אפקלאנג און נישט טרעפען אויף א שטרענג, ענגהארציג, אויף א פידעסטאל פון רעכט און גבורה שטייענדיג פרצוף פון פאטער אדער מוטער; דאגעגען ביי אונז יודען מיט אונזער פערגליווערטער טראדיציע איז אפט דער מרחק צווישען יונג און אלט זעהר, זעהר גרויס — צוויי ענטגעגענגעזעצטע וועלטען.

אביסעל טאלעראנץ און פערשטענדניש און דאס אומגליק פון דעם זוהנ'ס אפוועזענהייט, בשעת א פאמיליען-שמחה וועט נישט זיין אזוי גרויס.

פון דער אנדערער זייט דארפען די, אין וועל־כע הענד עס איז געלעגט געווארען די ספארטליכע ערציהונג פון די יונגע קינדער, זיי ווייזען, אז זיי זענען נישט דאס אויבערשטע פון שטיסעל, טייל־מאל קלוגער און געבילדעטער פון זייערע עלטערן, דארפען זיי פערשטעהן און ווייסען, וואס זיי זענען זייער היים שולדיג. דער יונגערמאן האט רעכט, ווען ער וויל פיהרען אן אייגען לעבען און ער וויל עס נישט לעגען אלס קרבן אויפ'ן מזבח פון דער פאמיליע, אבער ער זינדיגט, אויב ער איבער־טרייבט דערין, און מיינט, אז נאר ער האט רעכט, זיין אורטייל איז היילג, און ווען ער וויל גאנץ דאס היימלעבען דורכשטרייכען. מען קאן שפילען גוט אין פוטבאל און אויך טיילמאל מיט דעם זיידען אין דערדעל. די דיסציפלין און פער-פלעי, וועלכע ער לערנט אין קלוב האט ער תיכף די מעגליכקייט אין דער היים צו פערווענדען. אויפ'ן ספארט-פלאץ מוז ער פערטיידיגען די פארבען פון קלוב, אויף דער לעבענס-ארענע — די פארבען פון זיין משפחה. אין דעם זין דארף יעדער קלוב ערציהען זיינע מיטגלידער.

אויף שיחות, רעפעראטען, סעמינארן — ווי עס טוט למשל, דער קלוב „בר-כוכבא" אין לאדז — דארפען די פראבלעמען האבען דאס גלייכע רעכט מיט די ספארט-פראגען.

פון „מכבי"

קורס פאר אינסטרוקטארען פון גימנאס־טיק און באקס אין ווארשע

דער צענטראל - קאמיטעט האט בעשלאסען צו ארגאניזירען אין ווארשא פאלגענדע קורסען:

א קורס פאר לעהרער (רינגם) פון פאלקס־שולען — פון 25 דעצעמבער ה. י. ביז'ן 6 יאנואר 1937.

א קורס פאר אינסטרוקטארען (קעם) פון גימ־נאסטיק - ערציהערישע און אויף מכשירים — פון 25 דעצעמבער ה. י. ביז'ן 6 יאנואר 1937.

א קור פאר באקס-אינסטרוקטארען — פון דע־צעמבער ה. י. ביז'ן 6 יאנואר 1937.

דער אפצאהל פון יעדען אויבענדערמאנטען קורס בעטרעפט:

45 זל. מיט קווארטיר און בעשפייזונג, 10 זל. אהן קווארטיר און אהן בעשפייזונג.

די מעלדונגען דארפען צוגעשיקט ווערען דער צענטראלע, ווארשא, קרולעווסקא 20 וו. 4, ביז'ן 5 דעצעמבער ה. י.

צו די מעלדונגען דארף בייגעלעגט ווערען דער פאסט־אפשניט פון איינגעצאהלטען געלד פארן קורס (קאנטא פ. ק. א. 29.314 ד"ר י. ליפמאנער — ווארשא).

די אנטיילנעהמער פון די קורסען געניסען פון 82% באהנ־הנחה (לויט יעם אלטען טאריף) קיין ווארשא און צוריק.

דער צענטראל קאמיטעט וועט ערטיילען הנחות אין אפצאהל לויט א בקשה, וועלכער וועט זיין מא־טיווירט דורכ'ן קלוב און בעשטעטיגט דורכ'ן קרייז־קאמיטעט.

בעשלוסען פון דעם 7-טען לאנדעס-צו־זאמענפאהר „מכבי" אין ווארשא אויסשולונגס - לאגערן

א. ווינטער סעזאן 37'1936

קורס פאר סקי אינסטרוקטארען אין סיאנקי, סקי לאגער פאר ווינטער־קעמפער (רינגם).

קורסען פאר לעהרער (רינגם) פון ,,תרבות" און אנדערע פאלקס־שולען.

קורס פאר ערציהערישע גימנאסטיק אין ווארשא

קורס פאר גימנאסטיק אויף מכשירים אין ווארשא

קורס פאר באקס־אינסטרוקטארען אין ווארשא.

ב. פסח־פעריען (26 מערץ — 5 אפריל 1937)

קרייז־קורסען פאר ליכט־אטלעטיק.

קרייז־קורסען פאר ספארט־שפילען.

קרייז־קורסען פאר פוטבאל.

ג. זומער־סעזאן 1937

קורסען פאר אינסטרוקטארען און פארטהיגער פאר לייכט־איבונגען.

קורסען פאר אינסטרוקטארען פון לייכט־אטלע־טיק, ספארט־שפילען, באקס, שווימען, פוסבאל.

ערציהונגס קורסען פאר טעטיגע קלוב אינס־טרוקטארען.

קורס פאר לעהרער (רינגם) פון תרבות און אנ־דערע פאלקס־שולען,

קורס פאר ארגאניזאטארען (קעם) און ספארט־עסקנים.

לאגערן פאר פיזישע ערציהונג פאר קלובען און סקויטישע יוגענד.

ד. הערבסט־צייט 1937

קרייז קורסען פאר פארבערייטונג פון הערבסט און ווינטער־סעזאן

פערבאנד - מייסטערשאפטען אויף 1937

האקעי ארגאניזירט דער קראקאווער קרייז אין 2־טען העלפט יאנואר 1937; אייזגליטש — לעמ־בערגער קרייז 1 פעברואר 1937; סקי — ווילנער קרייז 1־טען פעברואר; פינג־פאנג לעמבערגער קרייז 2 מערץ 1937; באקס — לאדזער קרייז 1 אפריל 1937; פעכט — ווארשאווער קרייז 1 מאי 1937; רודערן—ביאליסטאקער קרייז 1 יוני 1937; שווימען ביעלסקער קרייז 1 יולי 1937; טעניס — קיעלצער קרייז — 2 אויגוסט 1937, פוסבאל — ווארשאווער קרייז 1 סעפטעמבער 1937; לייכטאטלעטיק— ביאַ־ליסטאקער קרייז 1 סעפטעמבער 1937; ספ.־שפילען פרויען — לאדזער קרייז 1 סעפטעמבער 1937; ספ.־שפילען פאר מענער — ווארשאווער קרייז 1937; שווער־אטלעטיק — לאדזער קרייז 2 נאוועמבער 1937; גימנאסטיק — ביעלסקער קרייז 2 דעצעמבער 1937.

דער צענטראל - קאמיטעט וועט בעשטימען די גענויע טערמינען און ערטער פון די מייסטערשאפטען מיט דער פערשטענדיגונג פון געהעריגע ספארט קאפיטאלען און קרייזען.

קרייז - מייסטערשאפטען

דער צוזאמענפאהר פאדערט אויף די קרייזען דורכפיהרען קרייז־מייסטערשאפטען אין פאלגענדע ספארט־דיסציפלינען: לייכט־אטלעטיק, האנטבאל, פוסבאל, שווימען, באקס, גימנאסטיק און פינג־פאנג

לאנדעס - צוזאמענפליה

דער צוזאמענפאהר בעשליסט ארגאניזירען דעם 1־טען אלפוילישען מכבי צוזאמענפליה אין דער צווייטער העלפט יוני 1937 אין ווארשא.

רעפרעזענטאציאנס וועט-קאמפען

דעצעמבער — באקס־מעטש מכבי — דייטשלאנד און מכבי—פוילען; פעברואר — פינג־פאנג מעטש עסטרייך — מכבי — פוילען; אפריל — ארויספאהר פון די גימנאסטיקער קיין רומעניען אויף וועט־קאמ־פען מיט מכבי־רומעניען; יוני־יולי — אין צוזאמענ־האנג מיט דעם טורנמענט פון דער וואסער־באל מאנ־שאפט מכבי־א"י איבער אייראפא, וועלען ארגאני־זירט ווערען ה"י טרעפען: אין ווארשא, קראקא און ביעלסק.

באקס

מכבי (ווארשא) — גייער (לאדז) 5:11.

אין ווארשא איז געווען פארגעקומען א באקס־מעטש צווישען דער מאנשאפט פון ווארשאווער ,מכבי" מיטן לאדזער גייער. די סענסאציע פון טאג איז געווען דער זיג פון ראזענבלום'ען איבער וואי־טשעכאווסקי 1. ראזענבלום איז איצט איינער פון די גרעסטע באקס־טאלאנטען אין לאנד, ביי די וויטער־דיגע מעטשען האט פילניק געוואונען מיט אסטראוו־סקי'ן און גרידיק האט געוואונען דורך ק. א. מיט ווארמען.

פ. ז. ל. — פארט-בעמא 5:11.

י. ק. פ. — גראנאט 7:9

דער מעטש איז פארגעקומען אין קעלץ.

לאדז-צפון — לאדז-דרום 4:8

אין ,,ראזמאיטאשטשי" איז געווען פארגעקו־מען דער באקס־מעטש צווישען צוויי לאדזער מאנ־שאפטען. אז פון מעטש זענען פארגעקומען בלויז 6 קאמפען און געוואונען האט לאדז־צפון.

די פאלגענדע רעזולטאטען זענען געווען פאל־גענדע: מארטשינקאווסקי האט בעזיגט אלטיארטשיק שטשעפלאווסקי האט געוואונען מיט וויטקאווסקי, ביאלסטאק האט געוואונען ביי וויענצקאווסקי, ווראַ־וויצקי האט רעמיזירט מיט מיקאלאיטשיק'ן, באר־טאשיק האט געוואונען ביי נאזשדזשיק'ן, פעטשאק האט רעמיזירט מיט קלאדאס'ן.

נעץ-באל וועגען מייסטערשאפט פון „א" קלאס אין לאדז

פרויען: ל. ק. ס. — טור 0:2

פרויען: ל. ק. ס. — ס. ק. ס. 0:2

מענער: ל. ק. ס. — פ. ק. ס. 0:2

מענער: וו. ק. ס. — ל. ק. ס. 0:2

פוסבאל-מעטשעס!

א. ק. ס. לכאזשאוו — רוך 1:2

פינאל-מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון „ב" קלאס אין לאדז

ווידזעוו !! — סאקאל 1:2

דעם רעזולטאט האט ,,ווידזעוו" הערגעריכט ערשט נאכדעם ווי דער מעטש איז צוויי מאל פער־לענגערט געווארען, אזוי ארום איז מייסטער פון ,,ב" קלאס געווארען ווידזעוו !!.

האקעי

קראקאוויא — א. ז. ס. (פוזען), 0:1

פייערליך חנוכת הבית אין „בר כוכבא"

פרייטאג דעם 4־טען דעצעמבער זייגער 8.30 אין אווענד וועט אין די איבערגעבויטע זאלען פון קלוב ,,בר־כוכבא" פארקומען א פייערליכע קולטורעל ספארטליכע אקאדעמיע. דער ערשטער טייל וועט בעשטעהן פון דעם הקדמה־וואָרט, רעציטאציעס, מאנאַ־לאגען, און אין דעם צווייטען טייל וועלען זיין גימנאסטישע אויפטריטען. עס וועלען איינגעלאדען ווער־רען פארשטעהער פון לאדזער קלובען און די ספארט ליבע פרעסע. פרייער און סימפאטיקער און געסט. איינטריט פריי.

דער גורל פון אפרוי

סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

(20

אבער, אזוי פלעגט זי נאר ווערען ווען זי האט זיך, אין איהר פאנטאזיע, געווענדעט צו איהר מור־טער... צו אלע אנדערע איז זי געווען הארט און פערשטיינערט און ביטער...

איהר אויסזעהען האט זיך אין די לעצטע טעג אויך געענדערט. די וואונדערליכע שטריכען פון איהר פנים זענען געבליבען די זעלבע נאר דער גאנצער אויסדרוק איז געווען אן אנדערער. דער אויסדרוק פון שיינער קינדערישקייט פון ערליכער נאאיוויטעט איז פערביטען געווארען מיט אן אויסגעגאסענקייט פון טיעפען טרויער און פערצווייפלטען צער.

נאכדעם ווי זי האט זיך ערהאלט פון איהר קראנקהייט האט רחל נאך א פאר טעג קיינעם צו זיך נישט צוגעלאזט. זי איז געלעגען און געטראכט און איינער האט בייטש געקענט טרעפען וואס פאר א טויט ראַקען עס פיבערען אין איהר מוח. זי איז געלעגען גאנץ אין בעט ביז... איין טאג האט זי גערופען זיך דעם שיקער: סענט לופן.

סענט לופ, ווען ער האט זיך דאס דערוואוסט האט איהם געקומען מיטערען די פעל. גראד היינט האט ער נאך בעקומען רעגירונגס בעאמטע און זיך נאכ־געפרעגט אויף רחל שאכטנער. עפעס איז אנגעקומען א טעלעגראמע פון אמעריקא... די רעגירונגס בעאמטע האבען עפעס געוואגט ארודערם דעם הויפט־גלח, וואס סענט לופ האט נישט געוואוסט ס'איז איהם געווען ביטער אין פיסק און פחדנות האט איהם איינגעגעסען בעהערשט. ער האט געטראכט פון וועגען ווי אזוי זיך ארויסצודרייען ער זאל נישט דארפען אריינגיין צו רחלען אין קאמער. נאר אין פופצעהן מינוט ארום האט מען איהם געלאזט וויסען אז רחל פאדערט אומבעדינגט ער זאל גלייך צו איהר אריינקומען ס'איז נישט געווען קיין אויסוועג. מיט דער נשמה אויף דער שפיץ נאז ציטערנדיק איינגאנ־צען פון שרעק איז ער צו איהר אריינגעגאנגען.

ער דערזעהט פאר זיך א רחל, וואס ער האט נאך אזא נישט געזעהען. ס'איז עפעס גאר אן אנדער מיי־דעל.

זי זיצט אויפן בעט ווייס ווי שניי. איהרע האר פאלען צעפאטלט און לויזט איבער איהר פנים, די שווארצאפלען פון די אויגען זענען זעהר גרויס און גלאנצען מיט עפעס א מאדנעם שיין. פון צייט צו צייט ציטערט זי אויף ווי אן עלעקטרישער שטראם וואלט דורכגעגאנגען דורך איהר קערפער. זי וויל עפעס זאגען, נאר די אטעם פערמאפט איהר. זי דריקט געדוועהן מיט די פינגער די פאלדען פון איהר קליידל און שטאמעלט עפעס זילבען, וואס ליגען זיך נישט אויס אין ווערטער.

סענט לופ קען אויף איהר לאנג נישט קוקען ער נעמט אוועק די אויגען און פיהלט אז ווען א גרוב וואלט זיך דא תאר איהם געעפענט וואלט ער מיט א פערגעניגען אריינגעשפרינגען. דער געמייטער פחדן האט נישט קיין מוט א ריר צו טאן מיט אן אבר.

עס דויערט אזוי אוועק אפאר מינוט פון דראנגנדער שווייגען... רחל צווינגט אביסל איהר נערוועזיטעט, און מיט א קאמאנדיר א זאג:

— זעצט זיך!

— זעצט זיך!

זי פיהלט אז ער איז שטארקער פון איהם, אזוי פיל גרעסער פון איהם. ער איז קעגען איהר אזא נישטי־קייט. און זי האט א נישט היילינגע הנאה פון קאמאנ־דירען איהם, פון האלטען איהם די האנט.

סענט לופ וואקעלט זיך, מיט שרעקענדיגע טריט איז ער צוגעגאנגען צו א בענקעל און זעצט זיך אוועק אזוי פאוואליע און פחדנות'דיג. פארזיכטיג, ווי ער וואלט מורא געהאט עפעס א שאדען צו טון. ער לאזט אראפ די אויגען און זיצט מיט אן אויסדרוק אויפן געזיכט פון אן אידיאטיש קינד, וואס האט אפגעטאן עפעס א מיאוסע זאך.

רחל לאזט פלוצים אהיים א געלעכטער... א נישט פרייליכען געלעכטער... א געלעכטער וואס שרעקט וואס לאזט גיכער וויסען געפאהר ווי פרייד...

זי האקט אפ דאס לאכען איינמיטען און נעמט רעדען מיט א געצוואונגענער געלאסענהייט:

— הערט! זייט נישט אזא האז! איך וועל אייך גארנישט טון!

זי רעדט ווי זי וואלט געווען עלטער פון איהם בעת ער זיצט מיט אן אראפגעלאזטן קאפ און שוויינט

— הערט זיך איין איינקווויזיטאר! מערדער! אונ־פערשעמטער פרצוף! איך האט אייך אפילו נישט! נאר יעפ עקעלט מיך פון אייך! ווי א פאסקודנע גארילע האט איהר אויף מיר געטשאטעוועט און אויף מיר ארויפגעלאזט אייערע מערדערישע הענט! צעשטערט מיין יונג לעבען! מיט זיסע פאלשע רידעלעך האט איהר זיך צו־מיר בעצויגען כלומרשט ווי א פאטער, און אין אייער געמיינעם קאפ האט איהר בעהאלטען אייערע עקעלהאפטע כוונות! איהר האט זיך פאר גארנישט אפגעשטעלט: געוואלט אן עלענד קינד. א יתומה, א פערלאזענע פון צלעמען, און ווי א פאסקוד געד פחדן אויסגענוצט איהר הילפלאזיקייט צו זעטי־גען אייער חיה'שע תאוה! און איהר זייט א קריסט־לעכער גלח! און איהר ערמי אין קריסטוסעס נאמען! וועגען גוטסקייט רעדט איהר... וועגען רחמנות...... וועגען ליבע צווישען מענשען! כא כא כא! היפא־קריט! מיאוסע בריאה! שמייכעלע בעשעפעניש!

זי האט געוואלט קאנטראלירען איהר קול, זי זאל נישט שרייען צו הויך, נאר דער ברענענדיגער כעס האט זי אינגאנצען בעהערשט און די לעצטע ווער־טער האט זי כמעט אויסגעשריען. סענט לופ האט מיט שרעקעדיגע בליקען זיך ארומגעקוקט מורא האבענ־דיק, אז עמעצער וועט דערהערען איהרע קולות. ער האט געציטערט מער זיין פעל און ער האט צו איהר געווענדעט רחמנות'דיגע, שקלאפישע, אונטערטעניגע בליקען זי זאל נישט שרייען אזוי הויך.

עס כאפט איהר אן אן עקעל צו איהם אז זי קאן איהם ווייטער אין פרצוף נישט קוקען און זי פער־שטעלט איהר פנים מיט די הענט. ביסלעכווייז פער־שווינדען אלע ענערגיען אין איר און א טיפער רחמנות צו זיך אליין, נעמט זי ארום. זי טראפט איין דעם פנים אין קושען און צעוויינט זיך יאמערליך:

(פארזעצונג קומט)

א צוזאמענ־ירעה פון די ביין ...

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

בישט וועניגער אויפהעצענדיגע בעשרייבונגען פול מיט „שאדען־פ־ייד". דער איידעלער גאיעג: וו שען דעם דזעגניק וו־לענסקי און דעם „סלאווא", האט זיך גלענדיגט מיט׳ן נצחון פון לעמטען.

נאך מיט א פאר יאהר צוריק האט דער רעדאקטאר פון סלאווא זיך פערהאלטען מעסיג וועלענדיג שפילען די ראלע פון א הויף־מענש אין קומענדיגען קעניגליכען פאלאץ. איצט, דעהט אויס, צווייפעלט ער אין די שאנסען פון מאנארכיזם און אויף עטליכע טעג איז ער געווארען א עהרען־זיגער פון „גלאקענקלינגער" פון באטר דאם" צוגעבענדיג וו־לנא דעם קאלאריט פון קישינעוו.

וו־לנא האט פערפיהרט. דער קעניגליכער טרובאדור האט ביי איהם צוגענומען דעם גאנצען רייך פון דער שטאט פון הסכם און פערשטענדיגונג, ער האט זיך שוין דייטליך געשטעלט אויף דער צווייטער זייט פון דער באריקאדע מיט דעם פולקאמען רעכט צום טיטול פראטעקטאר פון דער „בארא".

דאס געשעהט אין הסכם מיט די אנווייזונגען פון „פאדביפיענטא" וועלכער ווייזט, אז אייגענטליך קענען זיך אלע פערשטענדיגען, אז עס קען קומען צו א הסכם צווישען דעם רעגירונגס לאגער און דער ענדעציע און דעם אפמאך קען מען שרייבען אויף דער יודישער און אוקראינישער הויט.

די אונהיימליכע וואך האט זיך געענדיגט. פשיטיק, ווילנא, לעמבערג האבען דער יודישער בעפעלקערונג דערמאהנט, אז עס איז אלץ מעהר „אוושעם" אויף אלע געביטען און אין פערשידענע ערטער. דער באוועמבער פון דער צייט פון די וואהלען פון פרעזידענט נארוטאוויטש בעקומט בירגער רעכט און ווארפט א שווארצען שאטען אויף דער לאגע אין לאנד.

(„נ. פ.")

רעגניץ

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

היינט גרויסע הנחה־פארשטעלונג רחלס קינדער מיט לוסי און מישא גערמאן אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

די דערפאלגרייכע גאסטשפילען פון די אמעריקאנער וועלט־קינסטלער לוסי און מישא גערמאן, וועלכע האבען אין די 4 וואכען צייט פון זייער שפילען אין לאדז בעוויזען צו געווינען גרויס סימפאטיע און אנערקענונג ענדיגען זיך שוין אין די נאהענטסטע טעג. נאר נאך היינט 9 אוועגד ווערט געגעבען די סענסאציאנעלע פיעסע „מאמע און שוויגער".

כדי צו דערמעגליכען די ברייטעסטע מאסען צו בעזוכען די פרעכטיגע פארשטעלונג האט די דירעקציע פון טעאטער רעדוצירט די פרייזען פאר היינט אוועגד פון 54 גראשען ביז 2 זל.

היינט — קאנצערט פון זשאק טיבא אין פילהארמאניע

איינער פון די בעדייטענדסטע פידעל־קינסטלער ... טיבא קומט היינט קיין לאדז און וועט אויפטרעטען ... מאנטאג אין פילהארמאניע מיט איין־איינציגען קאנצערט. זשאק טיבא געהער צו די גרעסטע פידעל־ווירטואזען ... דער וועלט. זיין שפילען האט ארויסגערופען אין ... גרעסטע שטעט פון איירא פא דעם גרעסטען ענטוזיאזם. אין פראגראם די שענסטע פערל פון דער פידעל־ליטעראטור. ביים פארטעפיאן טאסא זשאנארול.

דער זשעני פון ווייטען מזרח ניאטא אינאו ... די פענאמענאלע טענצערין אין לאדז

דער כשוף און ראמאנטיזם פון אינדיען, דאס ... קיום און רייץ פון דער אינדישער קונסט ניאטא אינאו ... טרעט אויף מיטוואך, דעם 2־טען דעצעמבער, 8.30 ... אין פילהארמאניע מיט איין איינציגען טאנץ־קאנצערט ... ניאטא אניאקא איז דער אפגאט פון די פאריזער און ... לאנדאנער בוהנעס. ס׳איז צו האפען, אז דער דאזיגער ... צערט וועט האבען אויך אין לאדז דעם גרעסטען ער...

אין די הויפט־ראלען:

Jean Harlow
Gary Grant

„SUZY"

היינט
און פאלגענדע טעג!

פרעכטיגער פילם פון דער גרויסער מלחמה

די פרייזען אויף אלע סעאנסען זענען פון 54 גר. און — אנהייב פון די סעאנסען 4, 7 און 10 אוועגד. שבת און זונטאג אנהייב 12, 4, 7 און 10 ...

קלאנג־קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראפא און אין תל־אביב (ארץ־ישראל)

RATUJE WŁOSY
usuwa łupież-zapobiega wypadaniu
DAJE PIĘKNĄ
bujną fryzurę

פארקויפט אין אלע אפטייקען, אפטייק־סקלאדען און פערפומעריעס.

Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

לעטשניצע
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעל. 137-63.

עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים:
ד״ר קויפמאן, ד״ר דינענזאן, ד״ר רויטער, ד״ר שפירא, ד״ר פאדעל, ד״ר י. איציקזאן, ד״ר סטופאי, ד״ר ראבינאוויטש־גינזבורג, ד״ר שמירגעלד נערווען־קראנקהייטען

און דענטיסטין סטאראפאלסקא.

וויזיטען אין שטאט. אלע ארט מעדיצינישע הילף. קאבינעט פאר פיזיקאלישער טעראפיע און רענטגען.
אלע ארט אימפונגען (נעגען דיפטעריט און אנדערע).

ד״ר ראבינאוויטש־גינזבורג
אינערליכע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 3—4.

ד״ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
צוריקגעקעהרט
פאר פרויען - א ספעציעלער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואנגערשאפט
זג׳ערזשער 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו.

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אוונד.
זונטאג און חגאות פון 10—12 בייטאג.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען־קראנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערוועו־קראנקהייטען
האבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

ווי־כטיג פאר אלע!

מאסען־עטיקעטען, פאס־ביכער, ברויט־עטיקעטען, פריקאל־עטיקעטען, שפרינגען באנדעראל, און רווטאריושען.

בריפבויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, מעמאראנדומס, חתונה־קארטען, פערש, עטיקעטען.

מיט די מאדערנסטע שריפט עמפפעהלט

די שנעל־דרוקעריי בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8, טעל. 255-09

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
וועגעריש־קראנקע, מענערשוועכע און הויט־קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאציע
אין טעגליך א געגעבען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארט־זאל
א בעראטונג 3 זל.

Doktór
Klinger
ספעציאליסט
פאר וועגערישע, הויט, האאר און סעקסואל־קראנקהייט
Andzrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אן פון 9 ביז 11 פ. און פו 6 ביז 8 אוו.

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראסטאק
צאהן־ארצט
סטאמאטאלאג - כירורגיע
פיעראצקיענא 7 (וואננעליצקא)
טעל. 108-26
אויפנעהם־שעה׳ן פון 3—7.

ספעציעלע
לעטשניצע
פאר פרויען־קראנקהייטען און אקושעריע
ZGIERSKA 24

Dr. FELDMAN	Dr. PRAPORT
פון 3 ביז 6	פון 10 ביז 1

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער־שוועכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

Dr. med.
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92.
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב — פון 8 ביז 1 בייטאג

Dr. med.
P. KOTOK
CHOROBY WEWNĘTRZNE
przyjmuje od 5—7 wiecz.
Zeromskiego 44, tel. 114-25
POWRÓCIŁ.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין־טראקט.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אן פון 9—11 און פון 6—8 אוונט.
צוריקגעקעהרט

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11—2 און פון 5—8.30 אוו

וויכטיג פאר פאבריקאנטען!
און האנדווערקער
שווייסונגען, מאשינען־טיילען און רעפעראטורען
פיהרט אוים בילינ
די מעכאנישע שלאסעריי
י. רעדער
11 ליסטאפאדא 11/13
(רוג זאכאדניא)

ענטשולדיגונג.

מיר ענטשולדיגען זיך פאר דע... וואלטונג און פיהרער פון אחדות ... גראשען־הענדלער־פעראיין אין לאדז ... דאוווסקא 8 פאר אונזערע נישט טאקט ... אויפפירען זיך בעת׳ן אחדות און פערווי... אז אזעלכעס וועט מעהר נישט פארקו... אלס חרטה שפענדען מיר פאר׳ן יתו... הויז (זגערזשער 40) 3 זל.

גאלדבערג יוסף ...
גרונדהאלד יאן ...

די מאדערנע טאנץ־שולע
אויף פיעטריקאווער 89
קווער אפיצינע פארטער
אונטער דער לייטונג פון בעקאנט... דיפלאמירטען טאנץ־לעהרער
S. RUBINSZTAJN
נעמט אן איינשרייבונגען פאר אנפאנג... טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אוונט
בעט. פאר אווענסירטע שבת און זונטאג פראקטישע לעקציעס.
ספעציעלע שטונדען פאר לאנג־געקליידעטע.
מיט אכטונג
דיפלאמירטער טאנץ־לעהרער
ס. רובינשטיין.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס ווערט געזוכט א קוואליפי... טער קירזשנער־געזעלען א מאשינער. נארוטאוויטשא 10, ביי דים.

פערשידענעס

ראשעל־מאשינען. ס׳ווערט גע... צו קויפען ראשעל־מאשינען פון 16 24־ער. אפערטען אונטער „ראשעל" אדמ. פון דער צייטונג.

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף ... ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. איך ווע... אויסגעלערנט שרייבען א גוטען יודי... בריף אין 15 לעקציעס אפילו דעם, ... קאן גארנישט שרייבען. די עלטער ש... נישט קיין ראלע. די פרייזען־צוגענג... אלעע 1־טער מאי 4, ביי ליפשיץ.

אנאנסען - פרייז:

מארן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט — 24 גר.
נאכן טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו״ט — 18 גר.
פאר א מילימעטער־שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו״ט — 60 גר. פאר א מילימעטער־שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען. נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס־פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

פעהלערען וועלכע ענדערען נישט פרינציפיעל דעם אי... האלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרו... קען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס ... מארי׳ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז ה... פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די ארטיניסטר... ציע איז אפען בייטאג און בייבאכט אהן איבערריי...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.